

ЖИВОТВОРНИ ИСТОЧНИК

ЧАСОПИС ЕПАРХИЈЕ ЗВОРНИЧКО-ТУЗЛАНСКЕ ❖ БРОЈ 27 ❖ ГОДИНА VI ❖ БОЖИЋНИ БРОЈ

ДА СЕ СЈЕДИНИМО
СА БОГОМ (беседа
Епископа Фотија у
манастиру Доња Бишња)

СВЕТИ НИКОЛА
КАВАСИЛА - КАКАВ ЈЕ
УОПШТЕ СМИСАО
ЦЕЛОКУПНЕ
СВЕТЕ ЛИТУРГИЈЕ?

УЧЕЊЕ СВЕТОГ
ИГНАТИЈА БОГОНОСЦА
О СВЕТОЈ ЛИТУРГИЈИ

ИЗ ШТАМПЕ ИЗАШЛА
НОВА КЊИГА
ИЗДАВАЧКЕ КУЋЕ
ЕПАРХИЈЕ ЗВОРНИЧКО
ТУЗЛАНСКЕ

У УГАНДИ ЈЕ
ПОТЕКАО ИЗВОР
ВОДЕ ЖИВЕ

БУДИ ХРАБРА,
ЈА САМ СА ТОБОМ

ЧОВЕЧЕ,
ПА МИ ИМАМО
ТАКВЕ СВЕТИТЕЉЕ

МИР БОЖИЋИ

ХРИСТОС СЕ РОДИ КАЈСТАЈНУ СЕ РОДИ

СВЕТИ МАКСИМ ИСПОВЈЕДНИК

Велики и по имену и по животу, Максим преподобни би рођен у Цариграду од родитеља висококородних и православних. Сматра се за једног од најученијих Св. Отаца Цркве. Школовао се много; проучио је сву философију и богословље; и постао муж премудар и славан, и на царском двору поштован. Видећи његову образованост и честит живот, цар Ираклије га постави, иако Максим није хтео, за првог саветника свог Царског Сената. И беше веома омиљен и угледан у Сенату, и целом престоном граду од велике користи. Но дубока природа Максимова и његова велика љубав према Господу Христу као и његово неслагање са неким стварима на двору, о чему ће још бити речи, учинише да он после не много година напусти овај свој високи положај царског секретара и отиде у манастир да се тамо у тишини потпуно посвети Богу. Најпреступи у манастир Филипик у Хрисопољу. У том манастиру он не остаде дуго због најезде персијске војске, која у то време стиже до Халкидона, него ускоро пређе у манастир Св. Великомученика Георгија у месту Кизику у Хелеспонту. У свом богословљу заступао је диофизитску позицију (да Христос има и човечанску и божанску природу) у време када су васељенским патријарх и византијски цар заступали монофизитизам. Због својих ставова је осуђен као јеретик и протеран у изгнанство, где је и умро. Убрзо потом, његово учење је оправдано на Шестом васељенском сабору у Цариграду, и проглашен је за светитеља. Иза њега остало је изузетно драгоцено благо у виду његових богословских списа, међу којима су најпознатија: **400 поглавља о љубави, Мистагогија, Одговори Таласију, Амбигва, Дијалог с Пиром, Коментари 59. псалма и молитве Господње, Химне** итд.

САДРЖАЈ:

ДА СЕ СЈЕДИНИМО СА БОГОМ (беседа Епископа Фотија у манастиру Доња Бишња)	4
СВЕТИ НИКОЛА КАВАСИЛА - КАКАВ ЈЕ УОПШТЕ СМИСАО ЦЕЛОКУПНЕ СВЕТЕ ЛИТУРГИЈЕ?	6
ТАЈНА ПОСТА – Милош Зекановић, протонамјесник	9
ПАСТИРСКО-ДУХОВНИ СМИСАО ОСВЕЂЕЊА БОГОЈАВЉЕНСКЕ ВОДИЦЕ Жељко Теофиловић, протјереј-ставрофор	11
ТВОЈЕ ОД ТВОЈИХ ТЕБИ ПРИНОСЕЋИ ЗБОГ СВИХ И ЗА СВЕ – Остоја Дикић	13
УЧЕЊЕ СВ. ИГНАТИЈА БОГОНОСЦА О СВ. ЛИТУРГИЈИ – Бојан Чечар, протођакон	14
УСНУО У ГОСПОДУ ПРОТОНАМЈЕСНИК ЖАРКО ЛАЗАРЕВИЋ	17
ПРОПОВЈЕД ПРОТОЈЕРЕЈА ЈОВАНА ИВАНОВИЋА НА ОПИЈЕЛУ ПРОТОМЈЕСНИКА ЖАРКА ЛАЗАРЕВИЋА ..	17
ИЗ ШТАМПЕ ИЗАШЛА НОВА КЊИГА ИЗДАВАЧКЕ КУЋЕ ЕПАРХИЈЕ ЗВОРНИЧКО ТУЗЛАНСКЕ „СИНАЈ“	19
У УГАНДИ ЈЕ ПОТЕКАО ИЗВОР ВОДЕ ЖИВЕ Срђан Мاستило	21
ДИЈЕЉЕНИ ДАРОВИ – РАДУЈТЕ СЕ И ВЕСЕЛИТЕ СЕ! Интервју са пјесником Мошом Одаловићем	23
БУДИ ХРАБРА ЈА САМ СА ТОБОМ - <i>игуманија Матрона (Брдар)</i>	27
УЛОГА СВ. АРХАНЂЕЛА ГАВРИЛА У МИСИЈИ СПАСЕЊА ЉУДСКОГ РОДА– Данијел Ваусић	29
СТАРОЗАВЈЕТНА ИСКУШЕЊА – Кристијан Ђокић, протђакон	31
ПРАВОСЛАВЉЕ И ЕКОНОМИЈА ДАНАС (вриједности предака или глобализација) – др Срђан Лалић	33
О ДВИЈЕ ВЕЛИКЕ ЗАБЛУДЕ – Давор Арнаут	35
ХРИШЋАНСКИ ПОГЛЕД НА БОЛЕСТИ – Драган Јездић, протојереј-ставрофор	37
МИХАЈЛО ПУПИН О СВЕТОМ САВИ	39
БЛАЖЕНИ СЕРАФИМ РОУЗ О ЛИЦЕМЕРЈУ АКАДЕМСКОГ СВЕТА	41
ЧОВЕЧЕ, ПА МИ ИМАМО ТАКВЕ СВЕТИТЕЉЕ - Владика Фотије	43
ВОДИ СЕ БОРБА ПРОТИВ ПОРОДИЦЕ И ЦРКВЕ	45
ЉУБАВ – протојереј Андреј Ткачов	46
ДЈЕЧИЈИ КУТАК	50

Изази са благословом
Његовог Преосвештенства Епископа зворничко-тузланског г. ФОТИЈА

Година VI, број 27, (божићни),
Бијељина, 2019.

Главни и одговорни уредник
протођакон Бојан Чечар

Технички уредник
протојереј-ставрофор Љубомир Самарџић

Секретар уредништва:
Остоја Дикић

Уредништво часописа:
протојереј-ставрофор Љубомир Самарџић,
протонамјесник Синиша Шаренац, протођакон
Бојан Чечар, ђакон Немања Ерак, Дражен Ракић,
Срђан Мاستило и Остоја Дикић

Адреса уредништва:
Ул. патријарха Павла 40, 76300 Бијељина,
E-mail: casopiszivotvorniistocnik@gmail.com

Часопис излази четири пута годишње

Сарадници часописа:
протојереј-ставрофор Душан Спасојевић,
протојереј-ставрофор Ђоко Б. Лазић, протоје-
реј-ставрофор Зоран Илић, протојереј Драгиша
Симић, протојереј Александар Михајловић, про-
тојереј-ставрофор Жељко Теофиловић, протонамјесник
Александар Млађеновић, протонамјесник
Јован Максимовић, протонамјесник Милош
Зекановић, протојереј Драган Илић, јереј Срђан
Васиљевић, јереј Милош Тришић, протонамјесник
Драган Марковић, протонамјесник Ненад Савић,
протођакон Кристијан Ђокић, ђакон Бојан Јока-
новић, Данијел Васић, Давор Арнаут, Бранислав
Недић, Милица Игњатов и Марко Томић

Издавач:
Издавачка кућа Епархије зворничко-тузланске
„СИНАЈ“
Ул. патријарха Павла 40
76300 Бијељина, тел: (+387) 055-222-300
факс: (+387) 055-210-960

Лектор:
Давор Арнаут

Графичка припрема
сурографнка, Зворник

Тираж:
5000

ДА СЕ СЈЕДНИМО СА БОГОМ

(бесједа Епископа Фотија у манастиру Доња Бишња, 28. 10. 2018. године)

Часни оци, драга браћо и сестре, велика је радост што нас је Господ сабрао данас овде у манастиру у Доњој Бишњи, где смо служили Свету литургију и помолили се Господу за добро нашега народа и целе васељене. Света литургија се приноси не само за личне потребе, него за свеопште, васељенске потребе васколиког космоса. Надумна је то тајна и само облагорађени духовници могу у извесној мери, не у пуноћи, да созерцавају шта се то уистину дешава на Светој литургији, када се молимо и приступамо Светој тајни причешћа.

Посебно ме радује да су се данас скоро сви причестили, јер је то главни показатељ да је ово жива литургијска заједница – хвала Богу да је тако. Суштински је важно да се причешћујемо живим Христом, да се Њиме преображавамо и богатимо. Дакле, треба да имамо потпуно супротно животно начело од богаташа о којем смо слушали у данашњој јеванђелској Причи о богаташу и Лазару. Богаташ је био човек којег су материјална добра буквално затрпала и није могао да мрдне од њих. Једноставно речено, он је постао слуга земаљског богатства, које врло често постаје тиранин над човеком, поробљује га. Човек у таквом стању не може да сагледава себе, да размишља о спасењу своје душе и да се сједињује са Богом, што

Његово Преосвештенство Епископ зворничко-тузлански г. Фотије

јесте смисао нашег живота. Богаташ не може да се посвети узвишеним, духовним темама, јер је непрестано притиснут стварањем профита: колико је данас зарадио, колико ће сутра зарадити, где ће новац уложити, и тако редом. То су мисли које га опседају и не дају му мира. Управо због тога, богаташ из јеванђелске приче сматрао је себе чак мучеником. Замислите колики је он терет носио! Од толике муке и бриге за стицањем материјалних добара био је убеђен да је он убоги Лазар који лежи испред његових врата.

Убоги Лазар је, пак, био сиромашан и страдајући човек, који

је лежао испред капије тога богаташа. Богаташ је посведневно пролазио поред њега и понекад би га ћушнуо ногом да се склони, или га не би ни примећивао од својих брига и мука. А убоги Лазар? Њему су чак пси долазили и лизали ране. Био је то праведник честитог живота, и Господ му је по смрти даровао живот вечни и населио га у рајска насеља. Богаташ је по упокојењу, нажалост, отишао у пакао, што нам казује да он своје богатство није стекао на праведан начин. Ко зна како је дошао до богатства; можда отимајући сиротињи и убогим; закидајући радницима? У сваком случају, да је пословао праведно и живео богоугодно сигурно не би завршио на месту мучења.

Много можемо да научимо из ове приче. Пре свега да се пазимо како не бисмо завршили тамо где је богаташ завршио. Ову реч „богаташ“ никако не треба буквално да схватамо, јер она има земаљско и духовно значење. По даровима које имамо, богаташ може да буде свако од нас. Бог нам је дао велике духовне дарове: смирење, веру, трпљење и тако редом. Сви смо ми неизмерно богати људи тиме што нам је дарована вера у Христа. У светом крштењу смо се обукли у Христа. Дакле, ми смо, да тако кажем, духовни богаташи и можемо се према другима односити као богаташ из ове

јеванђелске приче, ако презиремо ближњег који је сиромашнији од мене у даровима које је од Бога примио. Можда је он, на пример, добио један таланат, а ја пет; али то ми не даје за право да га презирем, ниподаштавам и одбацујем.

Значајно је да поменемо и дијалог између Авраама и богаташа, посебно да се осврнемо на моменат када богаташ увиди да је касно да промени вечно стање у које је сам себе довео. Он се, наиме, нашао у некој врсти огњене реке. Увидевши то, моли праведног Авраама: „Хајде, молим те, реци мојој браћи који су на земљи како ми је, да не заврше овде где сам ја, јер и они живе као што и ја поживех“. Богаташ је од Авраама добио одговор да они имају Мојсија и пророке, па нека их слушају. Другачије речено, Црква је та која проповеда свима, па и богатима. Ако не слушају Цркву, неће поверовати па да неко и из мртвих васкрсне. Човеку је веома тешко да поверује у Бога ако духовно не прогледа. Када је неко духовно мртав, када му је ум помрачен и срце тврдо, такав човек не може да прихвати ништа што се тиче вере, а камоли светитељска чуда. О њега се напросто све одбија, јер му је срце каменито као каменито тло које се помиње у јеванђелској Причи о сејачу и семену.

Колико је Прича о богаташу и убогом Лазару од великог значаја у овом нашем конформистичком времену и свету можемо да видимо и на следећим примерима. Могуће је, рецимо, да један манастир буде јако богат, а да у његовој непосредној близини монаси неког сиромашног манастира скапавају од глади. Исто се може рећи за богату парохију и комшијску сиромашну, за коју

Богаташ и Лазар

ова богата не жели ни да зна, ни да чује. На крају, имамо тако и богате епархије у злату и свили, а неке немају основних средстава за живот. Видите како и ми у Цркви и те како можемо да се саобразимо животу богаташа из данашње јеванђелске приче. Неретко се дешава да овако мислимо: „То је неки тамо богаташ, ја сам убог и праведан“. Сви се ми, у суштини, лакоумно поистовећујемо са Лазаром: „Прогони ме владика. Прогони ме намесник. Сви ме нешто киње, јадан ја. Недостаје ми ово, немам код куће оно“. Такве нас мисли опседају и ми их прихватамо. Заборављамо да је управо

сетио Ђакон Емануил из Уганде. Причао нам је како је у том делу Африке недостатак пијаће воде огроман проблем. Тамо су принуђени да користе воду која је прљави и загађена, па се често разболевају и умиру. Од њега смо чули шта у ствари значи бити сиромашан. У односу на њих, сви смо ми богаташи, а они у Уганди су убоги Лазар.

Из овога до сада реченог, требало би да нам буде јасније зашто је ова Прича о богаташу и убогом Лазару важна за све нас, без изузетка. Ова прича нас позива да се непрестано преиспитујемо и покајном молитвом стојимо пред Господом како се

Ову реч „богаташ“ никако не треба буквално да схватамо, јер она има земаљско и духовно значење. По даровима које имамо, богаташ може да буде свако од нас. Бог нам је дао велике духовне дарове: смирење, веру, трпљење и тако редом. Сви смо ми неизмерно богати људи тиме што нам је дарована вера у Христа.

таквим бригама био оптерећен и богаташ, будући убеђен да је он убоги Лазар. Можда сте чули да је недавно нашу епархију по-

не би десило да себи неправедно приграбимо улогу убогог Лазара, јер је то можда пре наш ближњи.

СВЕТИ НИКОЛА КАВАСИЛА - КАКАВ ЈЕ УОПШТЕ СМИСАО ЦЕЛОКУПНЕ СВЕТЕ ЛИТУРГИЈЕ?

Чин савршавања ових светих Тајни садржан је у претварању евхаристијских Дарова у Тело и Крв Христову; циљ овог претварања је освећење верних који кроз те Дарове примају отпуштење греха, постају наследници Царства небеског и стичу остала добра.

Припрема и допринос верних за савршавање овог чина и за постизање реченог циља јесу молитве, појања, читања Светих Списа и уопште све оно што се на свештени начин изговара пре и после освећења часних Дарова. Јер, иако нам Бог све Своје светиње даје на дар – а да ми Њему претходно ништа нисмо пружили, него оне заиста јесу Његови дарови – Он, ипак, захтева од нас да обавезно будемо спремни да их примимо и да их сачувамо; и не предаје нам Своје освећење ако немамо у себи одговарајућег расположења. На такав начин Он нас крштава, помазује, храни и предаје Дарове са Своје страшне Трпезе.

Показао је то Господ у Својој причи о сејачу. „Изиђе сејач“, вели Он, не да оре земљу, већ „да сеје“, јер, орање и сваку другу припрему ми сами смо дужни да принесемо.

Пошто је, дакле, неопходан услов за стицање дарова светих Тајни у томе да им приступамо добрим расположењем и ваљано припремљени, потребно је да таква припрема постоји и присавршавању свете Евхаристије; тако се, уистину, и збива.

Ту припрему могу нам пружити молитве, појања и све оно што се на свештени начин у Евхаристији чини и изговара. Јер, све то нас освећује и припремљује како бисмо на ваљан начин примили Дарове, сачували освећење и постали његови поседници.

Св. Никола Кавасила

Ово нас освећује на два начина. Један начин је тај што и од самих молитава, појања и читања имамо користи. Јер, молитве нас окрећу ка Богу и доносе нам отпуштење грехова; а појања, опет, на сличан начин изазивају Његову наклоност према нама и привлаче Његову подршку. Јер, псалам каже: „Принеси Богу хвалу на жртву... избавићу те, и ти ме прослави“. Читања одељака из Светога Писма која објављују доброту Божију и Његово човекољубље, али и Његову

правду и суд, уводе у наше душе страх Божији и распаљују љубав према Њему, и тако усађују у нас велику готовост за држање Његових заповести. Пошто душу свештеника и душу сваког од сабраних хришћана ово читање учини бољом и божанственијом, оно и њих саме оспособљује за примање и за очување часних Дарова – што и представља циљ ове свете службе. На овај начин свештеник бива достојан за приношење жртве, у којој је, као што смо већ рекли, смисао ове свете Тајне. Управо ово се и налази на многим местима у молитвама где се свештеник моли да се не покаже недостојан чина који предстоји, него да светој Тајни Евхаристије послужи чистих руку, чисте душе и чистог језика. На тај начин нам је, дакле, за ову свету Тајну корисна и сила речи које се у самој служби изговарају и певају.

Други начин на који нас појања и читања Светога Писма освећују, и на који нас освећује све оно што се у светој Евхаристији савршава, јесте тај да у њима видимо изображенога Христа, као и Његова дела и страдања која је ради нас претрпео. Јер, и у појањима, и у читањима, и у свему ономе што свештеник током целе службе савршава, открива се домострој Спаситељев: наиме, први део свештенослужбе показује почетак Његовог домостроја, други део показује оно што потом следи, а последњи део оно што се

на концу збивало. Због тога они који гледају савршавање свештенорадње, имају пред својим очима сва дела Христовог домостроја; док освећење Дарова, као и само жртвовање, објављује Његову смрт, Васкрсење и Вознесење, јер те часне Дарове претвара у само Тело Господње, које је све то претрпело: и Распеће, и Васкрсење, и Вознесење на небо. Свештене радње које у служби претходе жртвовању, откривају све оно што се збивало пре смрти Господње: Његов долазак, Његово првобитно јављање и Његово коначно показивање. А оно у служби што долази после приношења жртве, то објављује обећање Оца, као што је Он Сам рекао, односно силазак Светога Духа на апостоле, као и повратак незнабожачких народа Богу и њихову заједницу са Њим, што је кроз апостоле остварено.

Цела ова света Тајна је као некаква јединствена икона једног Тела, односно икона Спаситељевог живота. Она пред наше очи доводи све делове Његовог живота, од самог почетка па до краја, и то у њиховом правом распореду и поретку.

Због тога псалми, који се на почетку службе певају, као и све оно што се и пре њих изговара или обавља приликом предло-

жења часних Дарова, указују на први период Христовог домостроја. Оно што следује након појања псалама, односно читање Светога Писма и све остало, указује на следећи период.

Но, иако је речено да постоји и другачија корист од читања Светога Писма и појања (јасно је, наиме, да су они установљени како би нас укрепили у врлини и како би Бога умилостивили), нема никакве препреке да они делују и на један и на други начин, односно да верне управљају ка врлинама, а да истовремено указују на домострој Христов. Узмимо за пример одећу: она испуњава своју намену – одева и покрива тело а по томе што је оваква или онаква, понекад открива и занимање, и начин живота, и звање онога који је у њу

Цела ова света Тајна је као некаква јединствена икона једног Тела, односно икона Спаситељевог живота. Она пред наше очи доводи све делове Његовог живота, од самог почетка па до краја, и то у њиховом правом распореду и поретку.

одевен; то исто се и овде збива. Наиме, пошто је Писмо божанско, и пошто садржи химне Богу, и подстиче на стицање врлине, оно освећује оне који га читају и који певају псалме. Пошто је начињен такав избор штива, и пошто је њихов распоред при-

мерен, она имају и другу моћ, односно у стању су да покажу Христов долазак и Његов живот међу људима. Јер, такво својство нема само оно што се на Литургији чита и што се поје, већ и све оно што се на њој обавља; свака од ових радњи обавља се због сврхе коју у овом животу има, али истовремено симболише и неко од дела, или поступака, или страдања Христових, као што је, на пример, улазак Јеванђеља у Жртвеник, или улазак часних Дарова. И један и други улазак обавља се због сврхе коју сваки од њих има: први да би се прочитало Јеванђеље, а други да би се обавило приношење жртве. И један и други улазак, у ствари, представља Спаситељево јављање и Његово показивање у свету: оно прво показује још увек нејасно и несавршено показивање почетка Његовог живота, а ово друго представља Његово савршеније и коначно показивање. Постоје, међутим, и неке радње које се овде обављају а које немају никакву практичну сврху, већ се савршавају због одређеног значења, као што је пробадање Хлеба предложена и исписивање знака Крста на њему, или то што је нож за пробадање Хлеба начињен у облику копља, или, коначно, то што се у свете Дарове улива топла вода.

У осталим светим Тајнама такође можеш пронаћи много сличних примера: тако, приликом крштења, новокрштени су дужни да изују обућу и да гледајући ка западу, пруже руке и плуну. Ови поступци нас уче томе колика треба да је наша

мржња према лукавоне, и колико мора да се од њега одвраћа онај ко жели да постане истински хришћанин. Све што је томе налик, а што постоји у светим Тајнама, има и неко друго значење.

Све оно, међутим, што се збива у светој Тајни приношења часних Дарова, односи се на Спаситељев домострој; према томе, посматрање тог домостроја, који се одвија пред нашим очима, освећује душе, те на тај начин постајемо способни за примање часних Дарова. Јер, као што је божански домострој, у време свога остваривања, васкрсао васељену, тако и сада, док се одвија пред очима верних, чини да душе посматрача буду боље и божанственије; боље рећи, ни тада он вернима не би био ни од какве користи да га нису гледали и да нису веровали. Због тога је проповедан и због тога је Бог употребио безбројна средства како би Му људи поверовали. Наиме, божански домострој се не би могао остварити, нити би могао људима донети спасење, да је остао непознат онима који треба да буду спасени. Тада је он, кроз проповед, у душама благоразумних људи пробудио благочешће и веру и љубав према Христу, којих раније није било. А сад, кад га трудољубиво посматрају они који су већ поверовали, домострој не полаже у њих таква блажена осећања, него она која се у њима већ налазе, он одржава и обнавља и увећава; на тај начин он чини да људи буду постојанији у вери и врелији у благочешћу и љубави. Јер, ако је био у стању да у њима пробуди она

осећања која они раније нису имали, свакако да му је сада много лакше да их очува и одржи и обнови. Дакле, осећања која морамо имати како бисмо приступили светим Тајнама, а без којих је непобожно и обазрети се на њих, јесу ова: благочешће, вера и жарка љубав према Богу.

Због тога је у чину свете Литургије морало бити присутно и такво посматрање које је у

стању да пробуди у нама ваљана осећања, да не бисмо размишљали само умом, већ да, на неки начин, и очима гледамо велико сиромаштво Богатога, долазак у свет Онога Који сваки простор заузима, понижење Блаженога, страдање Нестрадалнога; да видимо колико су Га мрзели, колико нас је волео; колики је био, колико је понизио Себе; шта је претрпео и шта је све учинио да би приготовио пред нама ову Трпезу. Да бисмо тако, усхићени

новином спасења и задивљени обиљем милосрђа, поштовали Онога Који нас је тако помиловао и Који нас је тако спасао; да бисмо Њему поверили своје душе, да бисмо Му свој живот предали, и да бисмо своја срца запалили огњем Његове љубави. Па када такви постанемо, тада безбедно и слободно приступимо огњу светих Тајни.

Да бисмо постали такви, није довољно одједном сазнамо све о Христу и да будемо зналци у томе, него је потребно да очи нашега ума и сада буду упрте ка Њему, и да посматрамо све што је са Њим у вези; а то ћемо остварити ако делатно одстранимо сваку другу помисао и уколико као што сам већ рекао, уистину желимо да своју душу учинимо способном за оно освећење. Наиме, кад поседујемо реч побожности, тада ћемо добар одговор дати ако нас неко о њој упита; међутим, кад се налазимо пред примањем свете Тајне, тада не сагледавамо све ствари на прави начин, већ свој ум усмеравамо у другом правцу те немамо никакве користи од таквог знања. То знање не може пробудити у нама

ниједно од осећања која смо поменули. Јер, тада наша расположења одговарају мислима којима смо обузети и обузимају нас таква осећања каква ове мисли могу произвести.

Из тог разлога је и уведена ова символика – с једне стране, она не указује само речима на догађаје из божанског домостроја, него саме те догађаје поставља пред наше очи, а са друге стране, бива видљива током целокупне свете Тајне. Тако

она, на онај први начин, лакше делује на наше душе, и то не само као какав призор него тако што буди у нама осећања – јер видљива представа оставља у нама јачи утисак – а на онај други начин делује тако што не оставља места за заборав и што не допушта да наше мисли некуд другамо буду усмерене, све док нас не доведе до ове божанске Трпезе. А тада, кад се испунимо таквим мислима и кад наш ум буде трезвен, причестићемо се божанским Тајнама, уносећи у себе освећење на освећење, односно уносећи освећење свете службе на освећење виђења, преображавајући се... из славе у славу – из оне ниже у ону вишу.

Начелно гледано, у томе је смисао целокупне свете Литургије. Но, у наставку треба да је испитамо од самог почетка, ако то буде могуће – и то део по део. Најпре ћемо, дакле, испитати

Све оно, међутим, што се збива у светој Тајни приношења часних Дарова, односи се на Спаситељев домострој; према томе, посматрање тог домостроја, који се одвија пред нашим очима, освећује душе, те на тај начин постајемо способни за примање часних Дарова. Јер, као што је божански домострој, у време свога остваривања, васкрсао васељену, тако и сада, док се одвија пред очима верних, чини да душе посматрача буду боље и божанствене; боље рећи, ни тада он вернима не би био ни од какве користи да га нису гледали и да нису веровали. Због тога је проповедан и због тога је Бог употребио безбројна средства како би Му људи поверовали.

припремне молитве, свештене возгласе, света псалмопојања и читања, а затим сам свети чин, саму жртву; после тога испитаћемо само освећење, којим се освећују душе хришћана живих и упокојених. Испитаћемо, такође, и појања и молитве које народ и свештеник упућују Богу, уколико је њих, уопште, потребно испитивати и сагледавати. А пре свега и изнад свега, испитаћемо домострој Спаситељев,

који је јасно уочљив у току целе свете Литургије; другим речима, испитаћемо који су делови тога домостроја изображени у служби, и шта од онога што се у овој служби обавља, Њега изображава.

Преузето из књиге:
*Свети Никола Кавасила,
Тумачење Свете Литургије,
Беседа, Нови Сад, 2002,
стр. 25-34.*

ЛИТУРГИЈСКО БОГОСЛОВЉЕ

ТАЈНА ПОСТА

Тајна поста у Православној цркви остаје да буде одго-нетнута, не само у литургијској заједници, него и лично, индивидуално у животу сваког хришћанина. О смислу поста свети оци су много писали и говорили, тумачећи ријечи јеванђелске, ријечи Христа и апостола. Међутим, шта пост носи и доноси, какве нове духовне хоризонте открива и, у крајњој консеквенци, ка чему приводи може се само осјетити, но никако до краја описати или исказати.

Ако је сваки дан дар Божији и могућност да човјек буде бољи

него што је био јуче, то пост и сав садржај поста тај принцип промјене и непрекидног узрастања из силе у силу, интензивира у могућност апсолутног преображаја до граница *мјере раста висине Христове* (Еф. 4, 13), како каже апостол Павле. Нови дан - нова могућност, нови пост - нови човјек. Наизглед банална шема која се среће код светих отаца и богослова. Но питамо се: Да ли је ријеч „баналност“ одговарајућа када је у питању пост и преображај личности на дневном реду? Може ли се преображај човјека свести

на неку, било какву, па и на теолошку, баналност?

Можда, када бисмо пост, или било коју јеванђелску заповијест, посматрали просто јуридикки, мимо светотајинског аспекта поста. Тад бисмо могли размишљати, усуђујем се рећи, и говорити о посту као једној баналности која се вијековима спомиње уочи великих црквених празника, Васкрса или Божића. Међутим, ако пост није (као што и није) јуридикка заповијест, него дубоки одраз вјере и љубави према Богу, то његова примјена и

оваплоћавање у животу воде не само ка моралној сатисфакцији, него ка истинском доживљају великих врлина вјере, наде и љубави, а, изнад свега, ка апсолутном поимању своје ништавности без Бога.

Док ово пишем гледам у предстојећи празник Рођења Господа Христа: *Бог несмјестиви бива смјештен у утробу Дјеве; Вјечни Бог бива виђен у времену; Логос постаде тијело и настани се међу нама* (Јн. 1, 14). Да, Бог је постао Човјек. Бог је постао Човјек! Нису то празне ријечи. Мој Бог је постао још више мој. Није просто сила која лебди у небесима, нити трансцендентна релност о којој пишу философи. То је Христос! Да, онај Христос који шета по Галилеји. Христос који исцјељује. Христос који васкрсава и који се узноси на небеса. Али, исто тако и Христос који ти се јавља у новом дану, у лику твога брата или сестре, пролазника, странца, у лику дјетета... То је онај Христос који те није оставио и онда када си ти оставио, не само Њега,

него и самога себе. Он, Христос – мој пријатељ и брат, мој Бог и посљедња нада. Моје све! Моје све, зато што све моје: и отац, и мајка, и сестра, и брат, и дијете и пријатељ и сви имају смисао само у Њему. Без Христа нема ни оца, ни мајке, ни жене, ни дјетета. Без Христа нема ничега, јер све води у смрт и растанак.

Тако, док свјесно и радосно улазим у овај Божићни пост, док васпитавам тијело своје и

Он, Христос – мој пријатељ и брат, мој Бог и посљедња нада. Моје све! Моје све, зато што све моје: и отац, и мајка, и сестра, и брат, и дијете и пријатељ и сви имају смисао само у Њему. Без Христа нема ни оца, ни мајке, ни жене, ни дјетета. Без Христа нема ничега, јер све води у смрт и растанак.

јачам карактер одрицањем од омиљених јела, показујем своју љубав и вјеру у Бога Оца, и Сина Његовог, и Духа. Трудим се да покажем Господу да га волим и да ми је дражи него сва храна овога свијета. Одричем се од живота, не зато што мрзим живот, него зато што желим да га имам у изобиљу (Јн. 10, 10). Желим да покажем Господу да моја

вјера није празна и да није без дјела (Јак. 2, 26). Но, изнад свега, желим да га достојно сретнем у тајни великог Празника. Како на Божић да погледам у лице малог Христа? Шта да му кажем – због чека нисам постио? Како да му објасним да ми је све друго било драже од Њега? Нећу моћи! Никаквим ријечима нећу се оправдати пред Њим који се у тај благословени дан рађа ради мене.

Желим да вратим мисао са почетка текста и кажем шта је за мене смисао поста. Овај Божићни пост и сваки други пост, свака заповијест Господња, лијепо и радосно испуњена, моја су нада да све оне које волим: моје родитеље, супругу и дјецу, моје пријатеље, непријатеље и све друге волим за вјечност. Не привремено, не пролазно, него за вјечност. Да, њихова лица, која гледам у овом пролазном вијеку, биће лица која ће, поред најљепшег лика Божијег, радovati моје срце у вјечности. Овај пост је моја нада да све што радим, не радим узалуд, него да жртвујући привремену храну која пропада, добијам вјечно Тијело Христа Господа.

То је за мене смисао поста. А шта је за вас, браћо и сестре, кроз пост и подвиг сами ћете открити. У благодатно-подвижничком животу правила и шаблона нема. Христос се јавља и открива увијек на нов и неповљив начин. Амин.

*Милош Зекановић,
протонамјесник*

ПАСТИРСКО - ДУХОВНИ СМИСАО ОСВЕЋЕЊА БОГОЈАВЉЕНСКЕ ВОДНИЦЕ

Улазак у живот Цркве, у ову Богочовјечанску заједницу, увијек бива кроз Св. Тајну Крштења - „бању поновног рођења“. У древној Цркви они који су приступали крштењу имали су тзв. вријеме припреме, које је имало образовни карактер кроз слушање „ријечи живота вјечнога“ (Јн.6,68) и стицање „науке о крштавању“ (Јевр.6, 2), о основама вјере кроз крштењске симболе вјере. Ова припрема унутар Светог Евхаристијског сабрања изродила је институцију оглашених (катихумена). Оглашенима (некрштенима) је било дозвољено да буду на сабрању вјерних, да слушају Свето Писмо (текстове који су били читани из Старог и Новог Завјета), али би након што свештенослужитељи протумаче ријечи напуштали сабрање. Оглашени би настављали својим животом да се припремају за „рођење водом и Духом“ (Св. Крштење).

Литургија оглашених и данас је присутна као саставни дио Св. Литургије, а то је управо дио када се чита Св. Писмо: Апостол и Св. Јеванђеље и када свештеник послије прочитаног Св. Јеванђеља бесједи, тумачи и поучава народ.

Иако је данас у традицији православних народа уобичајено да се претежно крштавају новорођенчад и дјеца млађег узраста, сматрамо да би била пожељна обнова катихуменског припремања одраслих кандидата за Св. Крштење, као што је то било у древној Цркви.

Св. Тајна Крштења припремљених кандидата увијек је била вршена на литургијским сабрањима, о великим празницима Господњим. Отуда су примјетни измјењиви дијелови Св. Литургије на Господње празнике, управо у поменутом дијелу Литургије оглашених, а најкарактеристичнији доказ да су се саборна и многобројна крштења вршила управо на Св. Литургији, јесте богослужбена пјесма „Ви који се у Христа крстисте...“ (то су ријечи из посланице Галатима Св. ап. Павла гл. 3, 27). Новокрштени чланови Цркве постајали су потпуни и равноправни учесници Св. Литургије на којој су се причешћивали. О овоме свједочи молитва Миропомазања: „Ти сам, Господару, Милосрдни Свецару, даруј њему (новокрштеном) и Печат дара Светог и Свемоћног и Обожаваног Духа Твога, и Причешће Светог Твога и Часне Крви Христа Твога.“ (Чин Свете Тајне Крштења и Миропомазања).

Најаутентичнији доказ да је Свето Крштење саборни акт једне парохије и локалне Цркве, а не само приватно славље без Евхаристијског учешћа као што се данас усталило, представља древно обичај Великог освећења воде на Богојављење. Према свједочанствима старих богослужбених устава, за вријеме Богојављенског свеноћног бденија, освећење воде Св. Крштења, велико Водоосвећење је вршено између јутрења и Литургије, да би се катихумени (некрштени) крстили и затим учествовали у Св. Литургији и причешћу¹.

До четвртог вијека у Цркви се заједно славио празник Рођења и празник Крштења Господњег. Тежње западних хришћана довеле су до одвајања и засебног слављења ових празника. Ово показује да се у свијести православних хришћана тајна рођења остваривала и своју пуноћу добијала у крштењу. Догађај кр-

¹ Фундулис, Ј. , Литургијске недоумице, Краљево, 2005. стр. 265.

штења је рађање за нови живот, у коме се оно што је пропадљиво обнавља и припрема за обнављање творевине у свеопштем васкрсењу. Својим примјером на Јордану Господ је показао да ће само они који су рођени водом и Духом ући у Царство Небеско.

У празнику Богојављења открива нам се тајна јављања Бога Св. Тројице и обнављање природе по ријечима Св. преподобног Јустина Ћелијског: „Својим јављањем над водама јорданским Бог гради такав нови свијет који се не прилепљује за земљу, него као крилата птица стара се да лети к отвореним небесима: *Изиђе Исус (који се крштаваше у Јордану) одмах из воде и гле, отворише му се небеса.* (Мт. 3, 16) („Житије Светих“ за мјесец јануар). Својим Крштењем у ријечи Јордану, која представља све воде овога свијета, Господ Исус Христос је осветио воду Јордана, а то освећење је и Његова побједа над васцијелом творевином (огријеховљеном природом) и над Сатаном као „кнезом овога свијета“². Због тога Богојављенска вода и јесте „извор бесмртности, дар освећења, разрешење гријехова, исцјељење недуга, пропаст ђавола, неприступачна

противничким силама, испуњена анђелским моћима... и свима који је додирују, и који пију од ње и помазују се њоме даје освећење, благослов, очишћење и здравље...“ (Велико водоосвећење на Свето Богојављење)

Освећење Богојављенске воде израз је саборне свијести Цркве, која се молитвено и литургијски сјећа на догађај Крштења Христовог на Јордану и позива на преумљење (покајање) и одбацивање грешног начина живота. Зато за нас хришћане Богојављење није

Освећење Богојављенске воде израз је саборне свијести Цркве, која се молитвено и литургијски сјећа на догађај Крштења Христовог на Јордану и позива на преумљење (покајање) и одбацивање грешног начина живота. Зато за нас хришћане Богојављење није само пука успомена на давни догађај Крштења Господњег на Јордану, већ учествовање у обнављању природе у Христу. Обичај да се о Богојављењу плива у ријекама за часни крст управо и јесте само блиједа слика крштењске богојављенске бање у древној Цркви.

само пука успомена на давни догађај Крштења Господњег на Јордану, већ учествовање у обнављању природе у Христу. Обичај да се о Богојављењу плива у ријекама за часни крст управо и јесте само блиједа слика крштењске богојављенске бање у древној Цркви.

Празник Богојављења је свједочанство литургијског догађаја

Св. Тајне Крштења, гдје су новокрштени улазак у живот Цркве потврђивали учешћем у Св. Литургији у заједничкој Св. Чаши - причешћу.

Данас постоји тежња да се Крштење схвати као догађај заједнице, те се саборна крштења обављају управо на Богојављење. Сам пост на Крстовдан, који се и данас практикује, још један је од доказа да су се оглашени, али и цијела Црква са њима, припремали за ово заједничко дјело.

При парохијама би требало да се организују литургијске школе у којима би се будући чланови припремали за Св. Тајну крштења. Тиме би се истински испуњавале ријечи Васкрслог Господа Својим ученицима: *Идите, дакле, и научите све народе крстећи их у име Оца и Сина и Светога Духа.* (Мт. 28, 19). Дакле, поучити - па тек онда крстити. Ово се свакако односи и на родитеље, чија дјеца треба да буду крштена, јер они су дужни да дјецу васпитају и уче вјери хришћанској.

Оваква свијест Цркве и хришћана посвједочена је ријечима једног од највећих теолога из другог вијека хришћанске ере - Светог Иринеја Лионског, који каже: „Наша вјера је сагласна са Светом Евхаристијом и Евхаристија потврђује нашу вјеру.“

*Жељко Теофиловић,
протојереј-ставрофор*

² М. Ђ. Томасовић, „Тајна источника новог живота“, Београд.-Атина, 2001. стр. 165.

ТВОЈЕ ОД ТВОЈИХ ТЕБИ ПРИНОСЕЋИ ЗБОГ СВИХ И ЗА СВЕ

Циљ овога часописа јесте да покуша да код читалаца доживљај вјере подигне за један степен. Самим тим циљ и овога чланка је исти, тј. да покуша тумачењем литургијских ријечи из наслова да разумијевање Литургије подигне за један степен.

Литургија као догађај је неизречив. И колико год се о том догађају писало он ипак остаје неописив до краја. Приношење свега створеног Богу на освећење, причешће, ни мање ни више, него Тијелом и Крвљу Господњом, односно примање самога Бога у себе, предукус Царства Небеског већ овдје на земљи, само су неки, али довољни аспекти Литургије да се човјек запита о каквом догађају је ријеч, у чему то он учествује сваке недјеље, довољни да човјека ухвати свештени страх да завапи као пророк Исаија када је приступио престолу Божијем: *Авај мени, погибох, јер сам човјек нечистих усана, јер Цара Господа над војскама видјех својим очима!* (Иса. 6,5)

Нажалост, поред све те узвишености, литургијска свијест је данас на јако ниском нивоу, па се сама Литургија најчешће доживљава као једна од молитава у којој човјек треба да упути своје молбе Богу, да пред Њега изнесе све своје бриге и проблеме. Наравно да један такав приступ није грешан, али је један површински захват од дубине коју нам Литургија пружа.

Када бисмо изабрали једну ријеч којом би описали однос

Бога и човјека послје Христовог Вазнесења и Силаска Светог Духа (оснивања Цркве) та ријеч би била синергија. То је грчка ријеч често коришћена у Новом завјету која значи заједничко дјеловање у остваривању заједничког циља. У складу са овом дефиницијом Бог је и створио човјека да буде свештеник, односно да све освешта што је створено принијевши га Богу на освећење, и да тиме буде сарадник Божији у обожењу свега. Гријех Првог Адама је прекинуо

ову синергију - сарадњу. Кроз гријех у свијет улази смрт.

Грешку Првог Адама исправља Нови Адам - Исус Христос својим оваплоћењем, смрћу

човјек има удјела у спасењу свега створеног. Управо то је разлог оснивања Цркве на дан Педесетнице. Црква је та која остаје до другог доласка Христовог као свједок Христов, као Тијело Његово кроз које се цијели свијет спасава, са истим, Адамовим задатком - цијели свијет освештати, све принијети Богу на освећење. То освећење свега створеног се остварује кроз служење Свете литургије у којој Богу приносимо себе и све на освећење.

Све до сада речено јесте садржано у ријечима „Твоје од твојих Теби приносећи због свих и за све“. То је литургијски моменат у коме све материјално кроз хљеб

Црква је та која остаје до другог доласка Христовог као свједок Христов, као Тијело Његово кроз које се цијели свијет спасава, са истим, Адамовим задатком - цијели свијет освештати, све принијети Богу на освећење. То освећење свега створеног се остварује кроз служење Свете литургије у којој Богу приносимо себе и све на освећење.

и васкрсењем. Међутим, Бог и даље жели човјека за сарадњу, да

и вино рукама човјека бива принијето Богу на освећење. Црква

сада испуњава улогу Адамову, улогу освећења свијета. То освећење бива заједнички подухват Бога који освећује и хришћана који приносе на освећење. Бог ствара пшеницу и грозђе, али их човјек прерађује својим

рукама и поново их враћа - приноси Богу, давајући му Његово од његових на преображење начина постојања да не постоје више као хљеб и вино, него као Тијело и Крв Христова, дакле као сам Христос. Тако све ство-

рено, преко хљеба и вина, нуди, приноси Богу на охристовљење, утјеловљење у Христа, да на тај начин буде преображено и спасено од пропадљивости.

Остоја Дикић, вјероучитељ

ЛИТУРГИЈСКО БОГОСЛОВЉЕ

УЧЕЊЕ СВ. ИГНАТИЈА БОГОНОСЦА О СВЕТОЈ ЛИТУРГИЈИ

*„Који једе моје тијело и пије моју крв има живот вјечни;
и ја ћу га васкрснути у посљедњи дан“. (Јов. 6, 54)*

„Нећу умријети него ћу жив бити и казиваћу дјела Господња“. (Пс. 117, 17)

„А нарочито ако ми Господ открије да се сви ви благодаћу заједно окупљате у Име (Христово), у једној вери и у Исусу Христу, Који је по телу из племена Давидова – Сину Човечијем и Сину Божијем – да сви неподјељеном мишљу слушате епископа и презвитера (= свештеници), ломећи један Хлеб, који је лек бесмртности, предохрана да нећемо умрети, него свагда живети у Исусу Христу“. (Посланица Св. Игнатија Богоносца Ефесцима)

14

ЖИВОТВОРНИ ИСТОТНИК

Овај зимски период у којем се налазимо увијек је карактеристичан по великом броју крсних слава које се прослављају у нашем народу. Већина их је сконцентрисана управо у период од краја октобра до краја фебруара, тј. до почетка васкршњег поста. Тада се молитвено сјећамо и празнујемо заиста велики број предивних угодника и угодница Божијих који су величанственим примјерима својих живота посвједочили истинитост хришћанске вјере. Сјећамо их се, не само да би их замолили да нас заступају пред Богом, већ и да би се њиховим примјером поучили како да и ми Христово Јеванђеље практично примијенимо у нашим животима. И

Св. Игнатије

заиста, примјера је безброј. Св. Петка, Св. великомученик Димитрије, Св. бесребреници Коз-

ма и Дамјан, Св. Никола, Св. Стефан, Св. Василије Велики, Св. Сава... - све су ово предивни примјери наших светаца заштитника којих се молитвено сјећамо и од којих помоћ тражимо. Но, у овом нашем раду ми ћемо нарочиту пажњу посветити једном светитељу о којем се, чини нам се, мало зна, а чији је живот и дјело од пресудне важности за разумијевање саме суштине наше хришћанске вјере. У питању је Св. Игнатије Богоносац. Њега наша света Црква молитвено обиљежава 2. јануара по новом календару, тј. 20. децембра по старом.

Св. Игнатије је по предању Цркве био оно дијете које је Христос узео у своје наручје. Због тога се сматра да

је добио и назив Богоносац. Међутим, Св. Игнатије је и поред тога истински Христа носио у свом срцу и души. Био је ученик Св. Јована Богослова. Касније је постао и епископ антиохијски. Антиохија је у Игнатијево вријеме била престоница Сирије, велики економски и културни центар са двјесто хиљада становника. Послије Рима Антиохија је била највећи град империје. Након што је римски цар Трајан отпочео са прогоном хришћанске Цркве Св. Игнатије је био окован у жељезо и одведен у Рим гдје је пострадао тако што је био бачен дивљим звијерима. Ниједног тренутка није намјеравао да одустане од пута мучеништва. Просто задивљује чињеница да је у својим посланицама, које је написао црквама док је путовао, молио исте да не интервенишу код римских власти и судија, да му ови случајно не би опростили, а њега оставили без вијенца мучеништва. Свети свештеномученик Игнатије, бачен је лавовима како је и сам желио 107. године послије Христа.

Да бисмо могли схватити личност и дјело Св. Игнатија неопходно је да видимо која је то била основа из које је Св. Игнатије црпио смисао свога постојања и дјелања. Да бисмо пронашли ту основу осврнућемо се на његове драгоцене посланице које је он, као што смо већ горе навели, писао црквама у току свог путовања према Риму, гдје ће на крају и пострадавати за Христа. Већ на самом почетку Посланице Римљанима налазимо одговор на ово питање. Св. Игнатије каже: *Не уживам у храни пропадљивој, нити у сластима овога живота, Хлеба Божијег желим, који је тело*

Св. Игнатије Богоносац

Исуса Христа (= Евхаристију), рођеног од семена Давидова; и пића желим – крви Његове (= Евхаристију), која је љубав непропадљива¹. Главни покретач духовног живота Св. Игнатија нису ствари нити идеје овога свијета, већ храна непропадљива која се вјерницима дарује у Цркви у Св. тајни причешћа. Св. тајна причешћа, тј. Св. литургија или Евхаристија је била главна жила куцавица духовног живота првих хришћана који-

У Св. тајни причешћа ми се не причешћујемо тијелом и крвљу некаквог обичног - смртног човјека. Напротив, ми се причешћујемо Васкрслим Тијелом и Васкрслем Крвљу Господа Исуса Христа. Зато Св. Игнатије и каже да је Причешће лијек бесмртности, предхрана да нећемо умријети, него свагда живјети у Исусу Христу.

ма припада и сам Св. Игнатије. Тада је било немогуће да се неко назива хришћанином² а да не буде редован учесник (= при-

часник) Св. литургије, тј. да се непрестано причешћује Св. Тајнама Христовим. То потврђује и овај велики муж Цркве Христове када каже: *Нека се нико не вара: ако ко није унутар жртвеника, лишен је хлеба Божијег. Јер ако молитва једног или двојице има толику моћ, колико ли већма молитва епископова и све Цркве. Који, дакле, не долази на заједнички скуп, тај се већ погордио и себе осудио*³. Он још савјетује и каже: *Старајте се пак да се чешиће састајете на Евхаристију (=Литургију) Божију и на славу. Јер, када се чешиће окупљате на исто место, силе Сатанине се тиме уништавају и његова се пагубност разара једнодушношћу ваше вере*⁴. Као епископ Св. Игнатије је живио Св. литургијом. За њега, као и за прве хришћане, Св. литургија је било нешто без чега се не може. Она је била главна духовна храна која је осмишљавала и давала снагу свеукупним настојањима првих хришћанских заједница. У Св. тајни причешћа ми се не причешћујемо тијелом и крвљу некаквог обичног - смртног

човјека. Напротив, ми се причешћујемо Васкрслим Тијелом и Васкрслем Крвљу Господа Исуса Христа. Зато Св. Игнатије и каже да је *Причешће лијек бесмртности, предхрана да нећемо умријети, него свагда живјети у Исусу Христу*⁵. Када ово узмемо

1 Светог Игнатија посланице, Дела апостолских ученика, Манастир Хиландар, Манастир Тврдош, Братство Св. Симеона Мироточивог, Браћа Станишићи – Никшић, Врњачка Бања – Требиње, 2002, стр. 231.

2 Узгред да кажемо да су се следбеници Христови по први пут назвали хришћанима управо у Антиохији (ДАП. 11, 26)

3 Светог Игнатија посланице, стр. 235.

4 Исто, стр. 238.

5 Исто, стр. 240.

у обзир постаје нам јасно како су први хришћани били тако храбри, зашто се нису бојали страдања и патњи, како су могли смјело и непоколебљиво да иду чак и на страшне муке. Могли су зато што су имали снажан предокус вакрсења које им је давала Св. тајна причешћа. Тек тада постаје нам јасна и снажна жеља Св. Игнатија да мученички пострада за Христа. *Пшеница сам Божија, и мељем се зубима зверова, да се нађем чисти хлеб Христу* – каже Св. Игнатије. *Огањ и крст (=спаљивање и разпињање), чопори зверова, касапљења, черечења, дробљења костију, одсецање удова, млевење целог тела, зле муке ђаволове – нека све то дође на мене, само да Исуса Христа задобијем⁶. Или опет на другом мјесту:*

Њега тражим – за нас Умрлога; Њега желим – за нас Васкрслога; а тек ми предстоји рађање⁷.

Када ово све сагледамо поставља се питање гдје смо ми данашњи хришћани у односу на све ово што смо до сада навели. Шта за нас значи Христос; шта

има доста и оних који чак славе славу Св. Игнатија Богоносца. Зато је врло важно да поред оног помпезног и добрим дијелом непотребног припремања славе, који се код нас углавном састоји у припремању јела и пића, барем мало посветимо изучавању

„Старајте се пак да се чешће састајете на Евхаристију (=Литургију) Божију и на славу. Јер, када се чешће окупљате на исто место, силе Сатанине се тиме уништавају и његова се пагубност разара једнодушношћу ваше вере.“

за нас значи Црква; шта за нас значи Св. тајна причешћа, шта за нас значи вјера у Васкрсење? Данас, нажалост, имамо једну доста апсурдну ситуацију да неких 90 посто крштених хришћана слабо или готово никако не долази на Св. литургију. Још је апсурдније да у тих 90 посто

живота и дјела светитеља чије име прослављамо. Ако то урадимо видјећемо да свим светитељима ова материјална храна и пиће нису значили ништа. Главна храна и пиће ка којим су они тежили је она нестворена и духовна храна, а то су Св. Тајне Христове у Св. тајни причешћа.

⁶ Исто, стр. 229-230.

⁷ Исто, стр. 230.

УСНУО У ГОСПОДУ ПРОТОНАМЈЕСНИК ЖАРКО ЛАЗАРЕВИЋ

31. октобра 2018. године, послије краће болести на Војномедицинској академији у Београду, уснуо је у Господу протонамјесник Жарко Лазаревић, парох новодворовски.

Протонамјесник Жарко Лазаревић рођен је 28. јануара 1982. године у Тузли од оца Драгомира, свештеника, и мајке Маре, рођ. Зарић. Основну школу у Лопарама похађао је од 1988. до 1996. године. Богословију Свети Петар Цетињски на Цетињу уписао је 1996., а завршио 2001. године. Дипломирао је 2004. Године на Санктпетербуршкој духовној академији у Санкт Петербургу. У чин ђакона рукоположен је 16. новем-

бра 2005. године у храму Светог великомученика Георгија у Бијељини, а у чин презвитера 21. новембра 2005. године у храму Вазнесења Господњег у Сувом Пољу. Рукоположио га је Епи-

скоп зворничко-тузлански г. Василије. Постављен је 01. јануара 2006. године на Новодворовску парохију у Новим Дворовима. Одлуком надлежног архијереја г. Василија одликован је 28. септембра 2008. године правом ношења црвеног појаса. Достојанством протонамјесника одликовао га је 07. марта 2015. године Епископ зворничко-тузлански г. Хризостом.

У руке Господње предао је своју племениту душу, оставивши за собом молитвенике пред Господом: супругу Бранкицу и троје дјеце.

Вјечан ти помен, блаженства достојан, оче и брате наш Жарко. Христос Васкрсе!

БЕСЈЕДА

ПРОПОВЈЕД ПРОТОЈЕРЕЈА ЈОВАНА ИВАНОВИЋА НА ОПИЈЕЛУ ПРОТОМЈЕСНИКА ЖАРКА ЛАЗАРЕВИЋА У ИМЕ ОЦА И СНА И СВЕТОГА ДУХА

Ваше Преосвештенство, часни оци, ожалошћена породицо, родитељи, сродници и парохијани упокојеног презвитера оца Жарка, браћо и сестре!

Драги оче и брате Жарко, сабрала нас је данас овдје твоја изненадна смрт, али би много исправније било рећи да нас је сабрала љубав, љубав која је извор и утока живота; која је јача од свега, па и од саме смрти. Јер ће и послије овог тренутка она заједно са молитвом бити наша једина веза са тобом.

Твој одлазак у болницу све нас је, који смо те познавали и вољели, забринуо и све вријеме

смо се молили Богу за тебе. Наша жеља и воља је била да оздравиш и да се вратиш својој породици, својим најмилијим, својој парохији која је за тебе била друга породица. Међутим, воља Божија је била другачија и само Он зна зашто је сада одлучио да те позове себи; зашто те оздравио за један бољи живот, за вјечно своје Царство, гдје нема болести, ни жалости, ни уздисаја. Вјерујемо да те је Господ затекао

са упаљеном свјетилњком и да ће те препознати као свога вјерног служитеља који си му искрено и истрајно све вријеме свога живота дарове приносио.

Драги оче Жарко, сам знаш да је сваки растанак тежак, а поготово овај, па нам немој замјерити што данас на растанку сви жалимо и плачемо. Тешко нам је када видимо овај свети храм у коме си Богу служио, гдје си нас дочекивао и сабирао. Као

да још увијек чујемо твој глас, твоју проповијед да је једина истинска заједница у Христу и са Христом. И не само да си говорио, већ си тако и живио. Свети Исидор Пелусиот као да је на тебе мислио када је рекао да „живот без ријечи више користи него ли ријечи без живота”. Ти си, као ријетко ко, ово двоје спојио, и искрено од првог дана своје парохијске службе ријечју и животом си проповиједао Благу вијест Светог јеванђеља Христовог. Борио си се за истину и правду и горио попут воштанице и изгарао за друге јер си знао да је нама љубав заповијеђена. Стога си увијек био спреман да помогнеш другоме, трудећи се да никада и ничим не потамниш позив свештенички. Народ те је баш због тога доживљавао као свог најмилијег госта, пароха оданог свом позиву, истинског Христовог пастира, духовног родитеља, брата и пријатеља.

Био си и остао у заједници са Господом који све оживотворује и овјековјечује. И у болничкој капели, како свједочи духовник Саша, док си био на Војно-медицинској академији, пред упокојење причестио си се Светом Крвљу и Тијелом Христовим припремајући се за вјечни живот у Царству Његовом.

Због твога часног живота, искрене љубави и преданости, народ те је и волио и помагао ти у унапређивању парохијског живота у повјереној ти парохији.

Плодови твога рада свима су нам познати и сачуваће се у твојој животној књизи која се данас затвара, али не печати, и из које ћемо увијек моћи да читамо ко си и какав си био. На првим страницама те књиге, драга браћо и сестре, пише да је протонамјесник Жарко Лазаревић рођен 28. јануара 1982.

године у Тузли од оца Драгомира, свештеника у Мачковцу, и мајке Маре, рођ. Зарић. Основну школу је похађао у Лопарама, послије које је уписао Богословију Светог Петра Цетињског. На Цетињу га је чувао Свети Петар, али и рука Светог Јована Крститеља која га је благосиљала, те није случајно што му је

Храм рођења Св. Јована Крститеља у Новим Дворовима

прва служба била баш у Храму Рођења Светога Јована Крститеља и што се упокојио управо на дан када прослављамо Светог Петра Цетињског. По завршеној Богословији отишао је у Санкт Петербург, гдје је дипломирао 2004. године на тамошњој духовној академији.

У чин ђаконa рукоположен је 16. новембра 2005. године у Храму Светог великомученика Георгија у Бијељини, а у чин презвитера 21. новембра 2005. године у Храму Вазнесења Господњег у Сувом Пољу. Постављен је 1. јануара 2006. године на новоосновану парохију у Новим Дворовима. Одлукама надлежних архијереја, одлико-

ван је правом ношења црвеног појаса и достојанством протонамјесника. У животној књизи оца Жарка даље пише да је он био ревностан свештеник, син за понос својих родитеља, прави брат, добар супруг и отац, једном ријечју, добар човјек. И ми свештеници смо га вољели и дивили се његовој вољи, љубави, храбрости, свим оним његовим особинама које један свештеник и слуга светог Божијег олтара треба да има. Управо због тога данас жалимо што без њега овдје остајемо сиромашнији, али вјерујемо да ће небо бити богатије.

Оставио нам је примјер како се постаје сасуд Божије благодати. Зато ми вјерујемо и живимо у Христу и чекамо Васкрсење мртвих и живот будућег вијека.

Кроз цијели свој живот, посебно кроз своје свештеничко служење, новопредстављени отац Жарко се трудио да у себи носи лик и образ правог српског народног свештеника, и у томе је успио. Лијепом ријечју и благим осмијехом разведравао је и најтужнија лица и уливао наду безнадежнима.

Одликовао се чврстином карактера, непријекорним моралним животом, непоколебљивом вјером у Бога и у мисију коју врши.

Отац Жарко је био скроман и никада није желио да се истиче, мада је био један од најбољих ђака и студената. И послије дипломирања наставио је да се усавршава, да чита и образује се. Био је ревностни проповједник Светог јеванђеља Христовог; волио је ред и поредак, као и љепоту светог богослужења и складност црквеног појања. Био је прави супруг, њежни родитељ и васпитач своје дјеце. Једном ријечју, био је човјек са великом

душом јер је знао да је без велике и чисте душе сваки човјек мали.

Али, браћо и сестре, знајући да је наша нада и утјеха у Васкрсом Христу Господу, плачимо, али немојмо бити неутјешни. Јер је Христос умро и васкрсао, побједивши смрт која од тада постаје само један тренутак кроз који морамо проћи у живот вјечни. Наша утјеха је Господ и Побједитељ наш, као и добра и племенита дјела оца Жарка којима је испуњена његова богата књига. Зато из свег срца, са вјером и надом, молимо Господа да упокоји душу његову, ту вјечну искру слуге свога и брата нашега протонамјесника Жарка, да му као добри Бог опрости све што је као човјек погријешо и

уведе га у славу Своју, вјечну и непролазну.

„Блажен је пут којим данас идеш, душо, јер се припреми теби мјесто покоја”, и нека те Господ дочека ријечима: „Добри и вјерни слуго, у маломе си ми био вјеран... уђи у радост Господара свога”.

Драга браћо и сестре, спомињаћемо оца Жарка и сјећати га се по великој вјери његовој, по жаркој молитви његовој, по љубави и ревности његовој и трудити се да му у врлинама будемо слични. Саучествујући са његовим најмилијим: супругом Бранкицом, дјецом Кристином, Вуком и Матијом, са његовим родитељима и братом, ми га молимо да нам опрости и да се

моли Господу за нас. Нека му је вјечан помен међу нама и да, сјећајући се њега, сјећамо се и његове породице и помогнемо јој, не само у овом болном тренутку, већ и касније у животу. Да не заборавимо његову дјецу и учинимо све што је до нас да одрасту и постану људи, баш онакви какав је био отац Жарко и како је он желио да они буду. На ово нас обавезује Христос Господ који ће нас препознати као своје ако будемо имали љубави међу собом. Бог нам управо и даје ову прилику да ту своју љубав према породици оца Жарка дјелатно покажемо – и покажемо је ако смо Христови.

Хвала ти, драги наш оче и брате Жарко на свему. Амин!

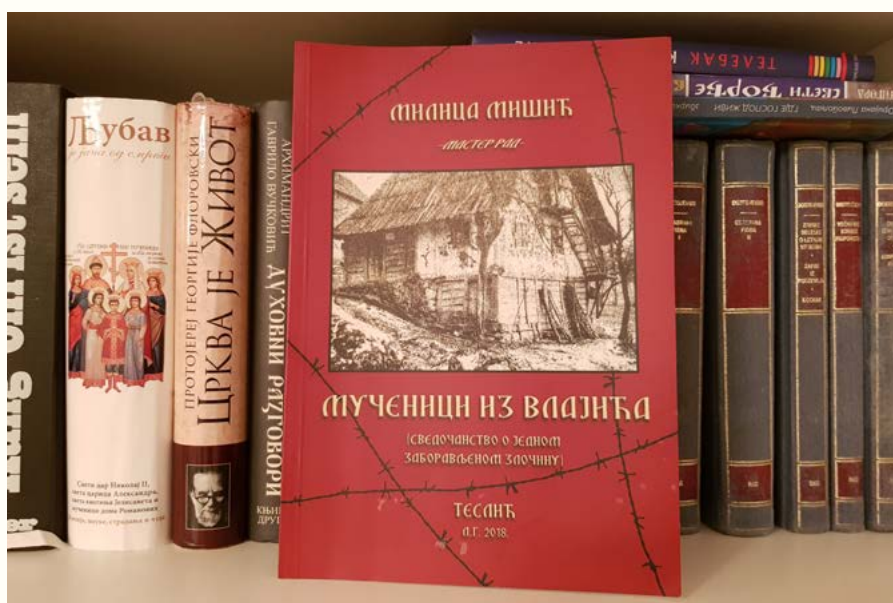
ЦРКВЕНО ИЗДАВАШТВО

ИЗ ШТАМПЕ ИЗАШЛА НОВА КЊИГА ИЗДАВАЧКЕ КУЋЕ
ЕПАРХИЈЕ ЗВОРНИЧКО ТУЗЛАНСКЕ „СИНАЈ“

МУЧЕНИЦИ ИЗ ВЛАЈИЋА

(СВЕДОЧАНСТВО О ЈЕДНОМ ЗАБОРАВЉЕНОМ ЗЛОЧИНУ)

Са великом радошћу обавјештавамо наше читаоце да је благословом Епископа зворничко-тузланског г. Фотија из штампе изашла нова књига у издању Издавачке куће Епархије зворничко-тузланске „Синај“. У питању је мастер рад младе ауторке Милице Машић који је одбрањен пред комисијом у јануару 2018. године на Високој школи Српске православне цркве за уметност и конзервацију у Београду, а под насловом „Мученици из Влајића (код Теслића)“. У питању је својеврсни мартирологион јер су у њему описана мученичка страдања нашег народа на овим просто-

рима у новије вријеме. Књига је изузетно потресна јер говори о гнусним злочинима који

су чињени над нашим народом, али у исто вријеме одише дубоком надом у васкрсење из

Икона - Мученици из Влајића

мртвих свих оних који су неправедно пострадали само због тога што су били православни Срби.

„Појам мучеништва присутан је у хришћанској Цркви више од два миленијума, односно од самог њеног настанка. Најпре се мучеништво везује за Христово страдање, да би се даље наставило са страдањем апостола и верних мирјана, према речима Јеванђеља: „Који воли живот свој изгубиће га, а ко мрзи живот свој на овоме свијету сачуваће га за живот вјечни.“ (Јн. 12, 25). Тако је све до нашег времена мучеништво неодвојиво од хришћанског живота. Христос је својим примером показао да је живот хришћанина неодвојив од страдања, јер управо Бог шаље, из превелике љубави према грешном људском нараштају, свог Јединородног Сина који својом мученичком крвљу пере све наше грехе од Адама. Христос проповеда и

показује шта следује онима који се угледају на њега и узму крст свој, а то је Вечни живот. Пут овоземаљских мука је пут који

шле. Милка је изашла испред куће да разговара са њима и тада је препознала свог комшију, Јозу (остао је запамћен

Појам мучеништва присутан је у хришћанској Цркви више од два миленијума, односно од самог њеног настанка. Најпре се мучеништво везује за Христово страдање, да би се даље наставило са страдањем апостола и верних мирјана, према речима Јеванђеља: „Који воли живот свој изгубиће га, а ко мрзи живот свој на овоме свијету сачуваће га за живот вјечни.“ (Јн. 12, 25).

води у Царство Небеско, јер као што се метал чисти кроз ватру и постаје драгоцен, тако се и мученик искупује својом крвљу и прима венац страдања који је обећање вечне радости. Мученик добровољно страда за Христа. Он није фанатик, или слепи поборник неке људске идеологије, јер истински верник не срља у непотребно страдање."

(одломак из књиге)

„Милка Долић је убијена на сличан начин. Њена деца су била у кући када су усташе до-

као Црни Јозо). Ишли су једни другима на Божић, посећивали се, али помен тих посета још је више расрдио усташу, узео је пиштољ и пуцао. Када су деца чула пуцањ, успела су да побегну из куће. Отишли су на различите стране, тако да је Драгиња, Милкина кћерка, убијена касније у кући Николе Долића. Када су се чули пуцњеви, Аница Долић је са својом кћеркицом Јелом, која је имала само неколико месеци, побегла и покушала да се сакрије код потока. Међутим, усташе су је при-

метиле и узвикивали су да иду да лове „зеца и зечку“. Аница је убијена у потоку са својим дететом. Било је и других који су се скривали у увалама код потока, али Аницу су пронашли јер је дете плакало."

(одломак из књиге)

„Неколико сведока из Влајића, са којима је обављен разговор, напомиње упозорења појединих усташа о спаљивању села и убијању мештана, међутим, према истим тим сведоцима, извршиоци злочина биле су прве комшије становника Долића. Након борбе са партизанима немачко-усташка војска је претрпела значајан губитак и била је приморана да се повуче у град Теслић, тако да се може претпоставити да је могао

остати само један мањи део војника на том положају. У извештају Четвртог батаљона Треће крајишке бригаде наводи се да је 25. 01. 1943. године један мањи део непријатељске војске трећи пут напао партизански положај, али да су успешно савладани, те да су били приморани да се повуку. Постоји још нешто јако битно, а то су сећања преживелих која недвосмислено говоре о директној умешаности својих комшија у убиства. Жртве су препознавале своје целате. Дакле, убиства у селу нису почињена само од непознатих војника, већ највећим делом од људи који су познавали крај и становништво које је било православно. Ако се узме у обзир да се војска, или већина војске

која је дошла у сукоб са партизанима, повукла у град, остале су само усташе које су биле из оближњих римокатоличких и муслиманских села."

(одломак из књиге)

Књига „Мученици из Влајића" моћи ће се ускоро набавити у свим црквеним продавницама широм наше епархије. Такође, у плану су и нова издања. Позивамо све наше читаоце и сав вјерни народ да помно прати рад наше издавачке куће, јер су и у будућности планиране сличне публикације.

главни и одговорни уредник Издавачке куће Епархије зворничко-тузланске „Синај"

Бојан Чечар, протођакон

МИСИЈА ЦРКВЕ

У УГАНДИ ЈЕ ПОТЕКАО ИЗВОР ВОДЕ ЖИВЕ

Епископија је угостила тамнопутог госта.
Мученика и свједока обиља у оскудици.
Атанасијевог и Кириловог саслужитеља.
Није тражио наше, него нас.
Уганди је однио извор воде.
Извор који ћемо призвати за свједока.
Логос када дође да нам суди.

Црква у Епархији зворничко-тузланској је љета Господњег 2018. узела најприснијег учешћа у састрадавању жедних житеља једне области у далекој Уганди. Наша Епископија у личности свог Епископа Господина Фотија је позвала ђакона Емануела Камању из Уганде, клирика Патријаршије Александрије, како бисмо, ријечима апостола Павла, били оно што јесмо: једно Тијело, пошто се сви од једног Хљеба причешћујемо, знајући да ако један уд страда – страдају сви удови.

Ђакона Емануела прихватисмо као саслужитеља древних предстојатеља Цркве Александрије и као духовни рукосад учитеља египатске пустиње.

Они апостоли који су у очима Цркве сматрани стубовима су Павлу заповиједили да се – благовијестећи оно што је Очев Син (у)чинио – опомиње сиромашних у Јерусалиму. Петар, Јован и Јаков су и даље стубови. Њихова заповијест је свевремена. Епископија зворничко-тузланска се са павловском ревносту љета 2018. односила према

Владика Фотије са ђаконом
Имануелом Камањом

њој. Апостол пагана се старао о јерусалимској браћи за коју је био везан поријеклом, Законом и Потомком Давидовим у Којем се возглављују Закон и Пророци. Наша Епископија је показала старање за удаљену угандску браћу, свједочећи да од Давидовог и нашег Господа нема снажнијег везивног ткива. Павле се борио са Црквом у Коринту, која није била увијек спремна да подијели бреме сиромаштва са Црквом Јерусалима. Епископу Цркве у Епархији зворничко-тузланској није била потребна (велика) борба са својим епархиотима, будући да су се између свог новца и воде за жедну афричку браћу одлучили да приступе Извору воде живе, који не пресахњује.

Да ли је било могуће остати имун на вапај ђакона Емануила – кроз којег су проговарала сва дјеца безводних угандских пустиња – и тако спалити Јеванђеље? Тешко, јер Бог Јеванђеља није мамон. Недостатак сапатништва самосупендује учешће у Трпези Царства. Отвореност ка другом нас

чини сродним са Другим. Битисање у Цркви је – до освита Незалазног Дана – једнозначно са (само)распињањем, тако да није изводљиво смјестити се удобно на Крст, иако су такви покушаји увијек актуелни.

Из Уганде стижу извјештаји о бунару који се гради у селу Емануела Камање. Ријеч је о бунару који је Црква у Епархији зворничко-тузланској даровала Цркви у Уганди. Оскудица којом је обременен народ Господњи у Цркви у Уганди је обилна. Има ли снажније илустрације немаштине у којој се рађају и у којој постоје од недостатка воде? Постоји ли снажнија помоћ од даровања овог дара Господњег? Да ли је могућа егзистенција без воде? Да ли Улазак у Цркву бива без воде? Како служити Евхаристију без воде? Пуноћа Епархије зворничко-тузланске је – даровањем новчаних средстава којима се укида очај због непостојања воде – узела учешће у сваком Догађају у којем се за живот у Богочовјеку рађају новокрштени житељи Емануело-

вог села. Сви ћемо – будући да нисмо окренули леђа тамнопутом брату – кроз даровану им воду бити учесници сваког евхаристијског Сабрања Цркве у Уганди, исповиједајући древно свједочанство да твар Господња јесте богојављајућа и богоопштећа. У безводном ђаконовом селу ће потећи извори воде којом ће се напајати његови житељи, а од које ће највећи добитак пожњети наша Епископија, јер свака кап са тих извора ће у Посљедњи Дан свједочити да Бог Цркве у Епархији зворничко-тузланској ове 2018. године није (био) мамон, него Извор воде живе.

Сапатништво са тамнопутим житељима жедне Уганде је пројава наше (бого)човјечности, која ће нам помоћи да не окренемо леђа гладном, жедном и промрзлом Емануилу, који се налази у скоро свакој улици нашег малог града. Јер, окретање леђа другом јесте – ако ћемо вјеровати Преподобном Макарију Великом – изобраење адских мука.

Срђан Мاستило

ДНЈЕЉЕНИ ДАРОВИ – РАДУЈТЕ СЕ И ВЕСЕЛНТЕ СЕ!

ИНТЕРВЈУ СА ПЈЕСНИКОМ МОШОМ ОДАЛОВИЋЕМ

Постоје писци који су након дугог низа година активног рада постали синоним за домаћине својих националних књижевности. Када је српска књижевност у питању, један од њених домаћина је свакако Момчило Мошо Одаловић, пјесник дјеце и за дјецу, а понајпотребније пјесник за дјецу у одраслима. Дакле, пјесник за њежне душе! Његову поетику карактерише бојевит језички израз који ужива у богатству српскога језика, који у њему живи, расте, разраста и игра се свим његовим могућностима. Дакле, чувар традиције! Оригиналан по својим једноставним, а детаљима богатим илустрацијама и другим ликовним изражајима Мошине пјесме добијају двоструко умјетничко разговарање са читаоцима/гледаоцима њиним. Дакле, модерни пјесник старог кова! Основни биографски подаци говоре да је Одаловић темељима са Косова, из Старог Грацког, да је читаво образовање и касније умјетничко изражавање посветио књижевности, а да сада живи и ради у Смедереву у статусу слободног умјетника. Искуство писања и искуство животних околности сплели су у његовим стиховима тугу и радост, машту и реалност, истину и духовност, у најосјетљивијем дворишту човјековог постојања – дјетињству. Нису га заобилазиле ни награде, особито оне, за дјечју књижевност, најпрестижније (Вукова награда, Забавникова, Горанова плакета, Златни и Сребрни Гаша, Невен,

Грачаничка повеља...), а свакако, незобилазна заједничка ставка у биографијама Трифуновића, Ерића, Ршумовића, Радуловића и Одаловића је наслов „Петорица из српског“. У дирљивим лирским минијатурама какве су пјесме „Шака дрена“ у којој мило Ленче носи оцу шаку дрена „да

Моша Одаловић

ојача крила“ да окречи цркву или „Сиротом Угљеша“ дјечаку који с ума сишавши због, ко зна који пут, паљене Жиче јадикује: *И жилица/ И житница/ и таблица множилица/ ЖИЧА! ЖИЧА!/ МОЈА ЖИЧА!*, боји додатно стихове из пјесме „Јеси ли знао Црњанског?“ гдје пише изравно: *Песник ће своју снагу да спозна/ тек када оде из завичаја*. Даровит на многе дивне начине, своју даровитост несобично дијели са публиком вишедценијским прегалаштвом. А о себи, поезији и љепоти радости

живљења дијели са читаоцима „Животворног Источника“ комадић своје креативне реторике.

- Ко је Мошо Одаловић?

М. О: Сеоска, кабаста појава, просута на све стране. Не може ме агрокомбинат прикупити и свести на целовитост. У ову развејаност на све стране урачунавам све моје земљоделатне послове којима се бавих, као и сви моји, одмичућ'из сиротињства. Рецимо, рецимо – из подвртне вреће о рамену мохаг да сејем пшеницу, уједначено као сејачица... Песници, себи сами у славу, смислили да поезија „настаје у светом заносу“. Ја, ево, не пристах. На имању, радном и родном послушању, научих да хлеб настаје у светом заносу! Да речем и то: у своје најлепше достигнуће (подвиге) урачунавам то што о Никољдану, тако радосно, умесим, украсим, испечем славски колач!

- Готово увијек уз помен Вашег имена стоје стихови „Мама је глагол од глагола радити“, постоје ли стихови очинству који би били пандан њима? Како је дошло до ове пјесме?

М. О: Уз ову песму, најпре, ево најлепшег податка у биографијама српских песника за децу! У мојих родитеља ДЕСЕТИЦА: пет кћери и пет синова! Моје детињство, дакле, звало се: Мирославка, Јевросима, Илинка, Миодраг, Милисав, Стана, Милијана, Момчило, Михајло и Љубомир! Да ме је родила као јединца, вероватно бих римовао

мајка-бајка, ал'то је готованска, непријатна и лажљива рима. Не знам у ком су то веку наше мајке бајковите живеле!? Нико, као Данојлић, не би прецизније објаснио ово о чему причамо: „Својој родитељки, као и нашој мајци – мученици уопште, он је подигао један од лепших песничких споменика. На неуморно прегалаштво наше мајке скренуо је пажњу коришћењем смисаоне неправилности у стиху *Мама је глагол од глагола радити*. Једино је тако, логички не-одрживом конструкцијом, могао да скрене пажњу на трудољубље наших родитеља, на првом месту матера...”

Понекад, шалозбиљно кажу да сам „дечји и мамски писац“. Некако ми и логично да уз „рађање“ песме и она сама крене линијом материнства. Наша песма дуго се, због сталних „јуначких“ времена тако и кретала, а нам се и причинјава да су народни пјевачи запостављали мајку као хранитељку, браитељку, чуваркућу... Да не грешим душу, има је у тужбалицама... Но, ја се могу, у „самоодбрани“ огрнути насловом књиге „Друже тата, кућни команданте“. Поодавно објављена тада у чувеној едисији „Златна грлица“, а уредник књиге Бранко В. Радичевић. И данас ми на понос, а има у њој и песама и прича о „главном јунаку“ човеченства.

- Кога цијените од савремених српских илустратора? Ко је то

необичан?

М. О: Песници и илустратори су, једни другима, у најлепшем значењу речи, услужно особље. Славни Леонардо да Винчи је ту узајамност дивно објаснио: „Песма је слика која се чује, слика је песма која се гледа!“ У нас је

19 бројева „Полетарца“ на око 1.600 страница! Све укоричено у четири драгоцене књиге: *Пролеће, Лето, Јесен и Зима*. Причом о „Полетарцу“ издвојих као најбољег Душана Петричића! Узгред да речем, тек у „Полетарцу“ видех да имамо сјајну литературу за децу и готово напрасно почех да пишем искључиво за децу.

- Рекоше за Вас да сте Момо Капор књижевности за дјецу. Чести мотиви у Вашим цртежима скицама, скулптурама... „разноликим занимацијама“ - како назвасте своја умијећа - су јабука, црква, птица...

М. О: Да, илустровао сам преко стотину књига наших писаца, и важних, богме. Рецимо – Раичковића, Данојлића, Црнчевића, Раше Попова... драге ми, племените Бранке Веселиновић... Наравно, већину радих под геслом „части кућа!“. Ако се осиротелом песнику, углавном моје генерације, до-

падне како сам илустровао – ето и мени радости; какви новци! С почетка сам говорио како цртам на „нервној бази“, тек прекори ме Душко Трифуновић! „Немој тако, стари мој! Ако кажеш да не ваљаш, тако ће схватити и они од којих си бољи, а завршили ликовне школе...“ Ови мотиви – јабука, црква, птица – се некако сами по себи издвојише радећ у дечјој штампи. У Приштини сам дуго уређивао „Јединство за децу“ и часпоис „Ђурђевак“,

СЛАВНИ КОЛАЧ

НЕБО НАМ СЕ ИЗВЕДРИЛО,
ЗЛАТНО СУЊЦЕ СЈАЛО ЈАЧЕ;
ЖИТО НАШЕ РОД РОДЉО -
ЗА ПОГАЧЕ И КОЛАЧЕ!

ХЛЕБНИ КРАГАЦ ВАСЕЛЕНЕ
КРЕЊУО У ИЗОБЉЕ;
ГЛЕДАМ МАЈКУ, РУКЕ ЊЕНЕ -
ПЛЕТУ ТЕСТО КАО МИХЕ!

ПА СВЕ УКРАС ДО УКРАСА
ОД РАДОСТИ НЕПРЕСУШНЕ,
ДА ХРИСТОВКИ ДУХОМ СТАСА
ОКРЕТКИМ НАШЕ ДУШЕ.

КОЛАЧ БРАНК. КОЛАЧ ХРАНК.
ТЕЛО ХРИСТА - ЖИВ СВАДАН.

то појашњено сарадњом двојице баснословно даровитих, богмданих Душана – Радовића и Петричића. Најпре сарадњом, боље рећ' - измишљањем часописа „Полетарца“. Најраскошније књиге која нам је отварала врата животних радости, а мали читаоци – с родитељима, бакама и декама, с једнаким нестрпљењем очекивали следећи број. У само две године, од јуна 1973. до јуна 1975. године, на тврдом лисју великог формата, објављено је

а редован сам саредник „Светосавског ЗВОНЦА“ већ 15 година. Меком руком и оштром трепавицом – убрзано, готово рутински „набацијем“ неке детаље... Прочуо сам се цртањем врабаца. Лаккрили па пролете многим илустрацијама.

Што се тиче цркве, уредних сам осећања милог ми православлја. Могуће да смо имали среће са богоугодним свештеником Василијем Бачколовим. У његовој великој несрећи бежећ из Русије од крволочног Лењина, ето нама посредника да се, у многим невољама, лакше снађемо – призивајућ Бога за помоћника себи.

- Споменусте „Полетарац“ као струјни удар. Који су вам пјесници, с почетка, придодали струје, ојачали напон?

Душан Радовић, укупним својим делом и начелима. То именујем као *Законик Душана Радовића*. Постоје две књиге које су сасвим моје, моја песничка школа: „Како спавају трамваји“, Данојлића и „Босоноги и небо“, Црнчевића. Ршумовић, драгоцен, аутентичан, сјајно је претходио мојој генерацији, ал' то је тако лепљиво, препознатљиво. Трудих се да га нема у М.О.јој певанији. Ту нема гостољубља, „позајмица“ се лако препозна... Све је утицало. Не само прочитана књига, јер првих десетак година живота, рецимо, и нисмо се нешто начитали. Ал' јесмо се свему чудили и чудимо до дана данашњега. Све смо то, знатно касније.

- Познавали сте и познајете многе легенде српске књижевне сцене, кога се и по чему најрадије сјећате?
М. О: Најлепши, а могло би се рећ најдражи део биографије,

која се дуго и стрпљиво, даром и стваралачким жаром испуњава, јесте управо у томе да сам упознао многе ствараоце у свим областима духовности – песнике, сликаре, музичаре, глумце... Са многима у честим дружењима и узајамном поштовању. У детињству, у ђачким данима, једине књиге у нашој кући биле су оне које смо добијали „за одлично учење и примерно владање“. Замислите сада – који је то искорак, одскок из оних косовских небосклона - мрачја и сумрачја у

Зиданица

многим значењима. Путујем, летим, ноћивам у отменим хотелима, персирају ми! У Десанкином стану једем неке дивне, беле колачиће; она правила! С Ршумом играм шах! Зове Данојлић из Француске, брижан за дешавања у Србији. Или – М.О. члан Програмског савета Вуковог сабора. Ноћивао у Тршићу, а мислио сам као дечак – Тршић је негде у васиони!? То никад, никад нећу видети...

- Ко су (поетички) наследици? Ко је „Мали принц“ српске књижевности?

М. О: Почео бих од Малог, ве-

ликог принца Игора Коларова. Појавио се, збунио нас еруптивним духом и духовитошћу, аутентичним словом, умилним гласом љубави за дете, птицу, мрава... стигао у лектуру и одлете у небеску плавет над нама, покој му милој души! Пристигла је и стасала заиста дивна генерација. Можда је ово тренутак приморедaje поетике виртуелним нараштајима. Наравно, огрешићу се набрајалицом, ал' нека буде: Дејан Алексић, Бранко Стевановић, Урош Петровић, Јасмин-

- Да ли када каните писати роман или нешто за одрасле?

М. О: Не бих. Понекад, шаловљиво, кажем да пишем искључиво за децу, а за одрасле ћу писати кад буду добри као деца. Иначе, радије читам књиге намењене времешнима („одраслима“) но ове из књижевне радионице за децу. Да се не би погрешно схватило, све што је за децу – мајушно је, лагодно и прилагодно дечјој души, па се очас и савлада. На књижевним сусретањима добијам нове књиге мојих другара и савладам их (прочитам) у хотелској соби ил' путујућ' дома.

- Коју бисте књигу, или књиге, увијек радо препоручили?

М. О: 1. Овде бих мало да застанем; не знам с које стране да нагрнем причу!? Пре неколико година, у Лазаревцу, на Фестивалу хумора, доделили Данојлићу „Златног Гашу“. Имао сам реплику из публике! Уручих му телу цепканог ајвара, говорећ' да он читавог живота надничу за ме, а не тражи ни хлебац, ни воду. Нагласих да је први добитник „Златног ајвара“ са мог имања од 7,5 ари. То је радосно урачунао у она лепа, бочна признања. Рекоше да је он *монах на путу*, а ја придодаш да је *црква језика нашег*. Управо тако издвајам његову књигу „*Година пролази кроз авлију*“ – као чуварицу језика. Држим је уз речнике, а речник је књига сваки час потребита. Имамо исти однос према селу и свему сеоском. Све

нешто верујућ' да су авлија и башта најпоузданија територија у препознавању отаџбине...

2. Веселин Чајкановић: *Речник веровања о биљкама...* Име аутора и наслов књиге његове – како то, у овом случају, некако чврсто, армирано стоји! Као да кажемо Весела нам чајанка!

Оцветавање и плодотворење ботанике, од најранијег детињства, па и данас – најчудеснија ми Божија тајна. Којим чудом јабука из земље преузме боју за цвет, којим чудом полен, сласт!? Не могу да се начудим у три живота – како обликује плод, а сред плода оне беличасте љуспице, па у њима мркоцрвено семење! Залуд све то, да није танушне коре на плоду. Мајка Природа обукла плод, да не исцури сласт. Све би посркала Земљина тежа,

знам ја њу... И Веселин Чајкановић, најбољи чувар у роду нашем, припазио да имамо читаве године, кад год устреба. Амин, Боже!

- Болне су ваше приче о Косову. Рекосте: – Не бих о томе... причамо у празничком, свечаном броју...

Реците нешто за крај, а да буде у следу разговора. Да довршимо причу

М. О: По сеоби с Косова, у плодном сме-деревљу имам коначних 7,5 ари отаџбине. У башти: трешња Десанка, вишња Вишеслава, дуња Душанка, храст Живојин, бадем Горчило, смоква Трајанка, три дрена с Косова из наше шуме – Миладин, Костадин, Вујадин... мало декоративног биља, а у дворишту брезе Олга Волга и Долга. Нек радост буде у томе да ми је храст дозрео бадњацима, а имам их за читаву улицу! Шта још придодати, већ: Здрави ми били, мудри, успешни, дуговеки! У свакој чељадници, под јаким кровом – МИР БОЖИЈИ, ЗАНАВЕК!

Умјесто Божићног поздрава, Мошо Одаловић читаоце „Животворног Источника“ позива у свијет своје поезије посвећене радосном празнику Рођења Христовог урешене лиснатом ћирилицом, још једним од његових оригиналних изума.

Разговор водила
МА књижевности и језика,
Јелена Калаџија

БУДН ХРАБРА, ЈА САМ С ПОБОМ!

Док се враћао кући, ударио га је гром, а он се претворио у огромну буктињу.

“Није ми ништа недостајало. Била сам срећна у тој кули са дадиљама и васпитачицама. Лепо су се опходиле према мени. Нисам патила за мајком. Отац ме је често посећивао. Сусрети и разговори са њим су били посебни празници за мене. Много сам га волела и осећала сам колико му значим, колико му је важно да будем безбедна. Безбедна је значило срећна. А да ли сам била срећна? Па, нисам знала шта је срећа! Тада сам sazрevala, и у мени се нешто будило. Пошто сам живела веома високо, нешто ме је вукло према горе, према небу. Када бих живела у вашем времену, вероватно бих волела да путујем авионом. Да будем што ближе небеским пространствима. Такву чежњу сам имала.”

Тринаестогодишња Варвара је живела у трећем веку и (у време владавине римског цара Максимијана) имала је само оца Диоскора, који ју је много волео. Пошто је била изузетно лепа, да би је заштитио од људских погледа саградио је огромну кулу у којој је живела са својим васпитачицама.

“Питала сам једном Лупију откуд тако лепо небо, откуд сво то зеленило око нас, та лепота од које се одмах боље осећам? Нисам била задовољна када су ми рекле да су то све створиле фигурице, лепе мермерне, жадове и кристалне фигурице које су заузимале посебно место у мојој

најдражој одаји. Волела сам их, као што волите леп цвет или накит, хаљину или тако нешто. Али нисам разумела како су оне могле да створе нешто што ми је деловало да је створило њих.

Св. Варвара

Тада сам разумела да постоји Творац. Неко ко нас надилази.”

Али, Диоскор је озбиљно почео да размишља о кћериној удаји. Варвара се упорно противила очевој жељи. За данашње време ништа необично, али за време у којем је она живела на такво понашање девојака није се гледало благонаклоно. Пошто је Диоскор непрестано наваљивао, она му припрети да ће се убити ако је примора на брак.

“Мој отац је непрестано наваљивао да се удам. Заправо, лепо је почео да ме уводи у свет одраслих. Вероватно мајке са кћерима обављају такве разговоре. Када сам му рекла да ме не занима брак и да ме не приморава на удају, онерасположио се, али није одустајао. Наша култура и друштвене норме нису

познавале могућност да девојка сама одлучује о свом животу, да се опредељује. Удаја је била неминуовност, част и обавеза. За мене је удаја била обавеза која ме је прикивала за земљу, а ја сам непрестано стремилa према горе, да упознам Творца свега видљивог и невидљивог. Тада га још увек нисам познавала.”

Пошто се искрено уплашио кћеркине претње, оставио ју је на миру. Веровао је да ће временом сама пожелети да ступи у брак. Одлучио је да оде на дуже путовање, сматрајући да ће јој недостајати, па када се врати да ће лакше послушати његов савет. Још пред полазак наредио је да јој саграде једно раскошно купатило и да је пуштају да силази са куле.

“Пред полазак на путовање, дошао је да се поздравимо и рекао ми да могу да силазим са куле и да се дружим са људима. Било ми га је помало жао, али једноставно сам знала да он не може да живи мој живот. Мој избор је моја ствар. Радовала сам се слободи.”

“Било је то чудесно! Чим сам почела да упознајем нове људе, срела сам неке девојке хришћанке. То што сам чула од њих о Христу Спаситељу потпуно ме је изменило. Као да ми је спала копрена са очију. Осетила сам велику потребу да примим крштење, али то у мом незнабожачком крају и није било тако једноставно. Међутим, Бог опет све необично уреди и једног пазарног дана упознала сам свештеника који је био дошао у Илиопољ послом. Он ме је крстио и од тог дана мој

живот је на небесима. Само и једино за Христа сам хтела да знам.”

Одмах по крштењу Варвара се разгори ревношћу и љубављу према Христу, тако да тада чврсто одлучи да се сва посвети Богу. Када се вратила кући, прстом своје руке на мермеру је урезала крст, а из места где је стајала потекао је извор воде – по томе се види колику је љубав и веру имала ова девојчица.

Диоскоров повратак са пута био је само почетак великих невоља.

“Једва сам чекала да видим тату, да поделим са њим своју радост, да му говорим о јединој Истини. Мислим да му се никада нисам тако обрадовала као тај пут када смо се заправо и последњи пут срели. Дуго сам му причала, али он је покушавао прво да скрене тему на моју удају. Када је видео да не вреди и да му сва усхићена говорим о Христу толико се разјарио да је одједном испред мене стајао странац који је хтео да ме убије. Почела сам да бежим, али био је бржи. Бацао се на мене. Ни сама не знам како сам успевала да се извучем. Одједном сам стала пред стену и нисам могла ни напред ни назад. Диоскор је замахвао мачем. Умом сам стајала само пред Бо-

гом и у том тренутку се раступила стена која ми је пречила пут. Успела сам да побегнем, али не задуго.”

Када је Варвара побегла иза раступљене стене, сакрила се у једну пећину. Али, свирепи и упорни Диоскор ју је ипак нашао и почео немилосрдно да је туче и гази. Ухвативши је за косу вукао

То што сам чула од њих о Христу Спаситељу потпуно ме је изменило. Као да ми је спала копрена са очију. Осетила сам велику потребу да примим крштење, али то у мом незнабожачком крају и није било тако једноставно. Међутим, Бог опет све необично уреди и једног пазарног дана упознала сам свеишеника који је био дошао у Илиопољ послом. Он ме је крстио и од тог дана мој живот је на небесима. Само и једино за Христа сам хтела да знам.

ју је према кући. Тамо ју је закључао у једну тесну и мрачну одају. Поставио је стражу и морио је глађу и жеђу. Убрзо потом сам ју је пријавио царском намеснику Мартинијану, са молбом да је претњама страшним мукама врати незнабоштву.

“Није ме болела његова рука, већ то што ме тукао онај који ме је родио. Ипак, осећала сам у себи надземаљску снагу и велику благодат Божију. Нисам ни слутила шта ме тек чека.”

Будући задивљен Варварином лепотом Мартинијан ју је почео молити да се врати свом оцу и својој пређашњој вери. Пошто

је Варвара остала чврста у својој одлуци да буде хришћанка, стављена је на велике муке. Прво су је обнажили, а потом су је тукли воловским жилама. Затим су те ране трљали цреповима. Нека девојка Јулијана је издалека пратила Варварино страдање и пожелела је да страда заједно са њом. Када су је потом полумртву

одвели у тамницу, јави јој се Господ, исцели је од тешких рана и рече јој: Буди храбра и не бој се! Ја сам с тобом!

Када је Варвара други пут била изведена пред царског намесника придружила јој се и Јулијана која је јавно исповедила да је хришћанка. Тада су обема прво одсекли груди, па их ставили на разна мучења. На послетку, Диоскор је мачем посекао Варвару, а неки војник Јулијану.

*написано према Житију Свете великомученице Варваре игуманија Матрона (Брдар)

УЛОГА И СЛУЖБА СВЕТОГ АРХАНЂЕЛА ГАВРИЛА У МНЕСИЈИ ЉУДСКОГ СПАСЕЊА

Вријеме у којем је Господ Исус Христос живио и проповиједао и први пут објављивао Јеванђеље међу Јеврејима и другим народима није се разликовало од свих других вијекова људске историје тиме да су тадашњи људи на посебан начин били припремљени за ову проповијед. Оно је, прије свега, добило своју карактеристику оним догађајем о ком Јеванђеље извјештава - „када се испуни вријеме“, пише апостол Павле, „посла Бог Сина свога јединороднога, који је рођен од жене и бјеше покорен Закону“ (Гал. 4,4). У Посланици Галатима се лако примјећује да није вријеме учинило да буде послан Син, већ обрнуто, послање Сина Божијег је довело до испуњења времена. Људи који су сретали Христа, који су слушали Његове поруке и били чланови првих црквених општина, били су људи као и сви други. Они су имали обавезу да обављају своје дневне послове, живјели су као мушкарци и жене, као дјеца и стари, богаташи и сиромаси. Они су знали за бриге и патње, али и за радости и срећу; питали су се шта је смисао живота и трагали за коначним одговором на ово питање. Овај одговор даје Јеванђеље, тј. Бог је послао Сина Свога рођеног од жене, који је људску судбу проживио до смрти „да би искупио оне који су под Законом, да бисмо примили усиновљење“ (Гал. 4, 5), постали, дакле, синови Божији.

Црква је још у старом времену - од јерусалимских типика и

устава (правила богослужења) Велике обитељи Светог Саве Освећеног (манастир у ком до дана данашњег већ 1500 година није престајала да се служи Света литургија), отприлике од краја V или почетка VI вијека, примила да на први дан послје Благовјештења Пресвете Марије Дјеве Богородице празнује Сабор Светог арханђела Гаврила, благовјесника радости. Јер треба на достојан начин одати поштовање ономе који је послужио тајни нашега спасења, доносећи Пречистој Дјеви вијест о оваплоћењу (очовјечењу-примању људског тијела), Бога-Ријечи у Пречистој утроби њеној. Свето писмо говори да постоји седам анђела највишег чина – врховни кнезови анђеоски – који свагда стоје најближе Богу и неприступној слави Божијој. Свети Јован Бо-

Име Гаврило или Гаврил значи крјепост Божија, или Бог и човјек. И самим својим именом благовјесник је потврђивао да ће Бог крјепки, Господ, у утроби Дјеве постати савршени Човјек, тј. савршени Бог ће постати савршени Човјек - Богочовјек. Овај свети изасланик Божији је имао велику службу приликом Христове спаситељске мисије, а такође је и учесник у још многим важним библијским догађајима.

гослов у својој књизи Откровење спомиње седам врховних анђела - „седам духова који су пред престолом Божијим“ (Отк. 1; 4). Од тих, дакле, седам анђела један је Свети Гаврило. Име Гаврило или Гаврил значи крјепост Божија, или Бог и човјек. И самим својим именом благовјесник је потврђивао да ће Бог крјепки, Господ, у утроби Дјеве постати савршени

Човјек, тј. савршени Бог ће постати савршени Човјек - Богочовјек. Овај свети изасланик Божији је имао велику службу приликом Христове спаситељске мисије, а такође је и учесник у још многим важним библијским догађајима. Он сам указује и говори Светом Захарију (оцу Светог Јована Претече), о свом достојанству рекавши: „Ја сам Гаврил који стоји пред Богом“ (Лк. 1; 19), тј. стојим ближе престолу Божијем него други анђели. Он припада реду анђела који изблиза посматрају Божија тајинства, сијају већом славом и угледом од осталих анђела који су у нижим чиновима. Свих седам врховних анђела равни су међу собом по достојанству (Михаил, Гаврил, Рафаил, Урил, Салатил, Јегудил, Варахил), само што сваки од њих има своју засебну службу. Свети

Прокло, патријарх цариградски (од 435. до 446.), говори да је чудесно и само име анђела који је благовјестио Дјеви Марији, јер благовјествујући је својим именом прасликавао Онога који треба да дође на свијет. Овај вјесник Божији је веома знаменит и по имену и по служби. Ипак, најзнаменитији је по томе што тајну која је одувјек скривана

и анђелима била непозната, Бог прво њему открива, а он је доноси Дјеви Марији. И колико је тајна очовјечења Бога већа од других тајни (преко њега раније откривена светим пророцима), толико је њему углед постао већи од тренутка Благовијести, јер је поштован као најприснији видилац најнепознатијих Божијих тајни.

Рођење Господа Исуса Христа се остварило изван и изнад закона природе. У Светом писму се говори да је Господ Исус Христос зачет од Духа Светога и Марије Дјеве, без учешћа мужа. Из описа догађаја зачећа Христовог видимо да на вијест арханђела Гаврила Дјева Марија одговара најприје питањем: „Како ће то бити кад ја не знам за мужа?“ (Лк. 1; 34). Ријечи Богородице указују да Христово рођење није било свакидашње и да је за његово остварење била потребна вјера. Само вјером је било могуће прихватити ријечи арханђела: „Дух Свети доћи ће на тебе и сила Вишњег осјениће те (Лк. 1; 34), јер у Бога је могуће све што каже“ (Лк; 1; 37). Пресвета Богородица није била приморана да прихвати позив арханђела Гаврила. Као слободно биће, она је могла и да каже „не“ Богу. Она је, ипак, своју слободу схватила као служење Богу и зато је пристала рекавши: „Ево слушкиње Господње, нека ми буде по ријечи Твојој“ (Лк; 1, 38). Да је Дјева Марија рекла не Богу, као што су то учинили наши прародитељи Адам и Ева, тада би спасење човјека и свијета опет било доведено у питање. Њено „да“ Богу било је израз неизмјерне љубави према Господу, а пунота љубави је у дјевствености, односно у „светости душом и тијелом“, како је говорио Свети Јован Златоусти. Из те преизобилне дје-

вичанске љубави Дјева је родила Бога у тијелу и постала Богородица. Свети Јован Дамаскин наглашава да се уистину десило рођење Сина Божијег у тијелу, и да је „рођен не богоносни човјек, него оваплоћени Бог“. Господ Христос није прво био човјек, па постао Бог, него је као Бог постао Човјек, да би нас обоготворио, тј. Бог се очовјечио да бисмо се ми обожили, истиче Свети Атанасије Велики. Лик анђела Гаврила са Богородицом Маријом која

Икона Светог Архангела Гаврила из Манастира Милешева позната под називом Бели анђе

прима Благовијест се слика на иконостасу, тачније на царским дверима олтара (централна врата олтара), која се симболички отварају током Литургије, јер је овај догађај отворио пут у Царство Небеско.

Осим догађаја Благовијести, најрадоснија и највећа вијест коју је анђе Гаврило објавио је вијест о Васкрсењу Христовом. Овај догађај са арханђелом Гаврилом како сједи на гробном камену и показује мирносицама на празан гроб Христов најчешће се слика на православним представама догађаја Васкрсења. Најпознатија фреска и икона тог типа је насликана у манастиру

Милешеви, задужбини Светог краља Владислава, позната као Бијели анђе. Сматра се за најпознатију српску икону и била је проглашена за икону прошлог миленијума на Старом континенту јер симболише мир, али и оживљава хришћанске поруке вјере, наде и љубави. Осим што је везана за „небеса“ и „онострано“, фреска је изабрана и као један од најљепших и најстаријих умјетничких комада на свијету.

Вјерује се да је љетњи праз-

ник Светог архангела Гаврила (26. јул), установљен у IX вијеку, у вријеме цара Василија и Константина Порфирогенита, као и патријарха Николе Хрисоверга, а послје је јављања самог архангела у једној од карејских келија на Светој Гори, који је прстом по камену исписао пјесму „Достојно јест“. Лик Светог архангела Гаврила се поштује и у другим аврамовским монотеистичким религијама. Тако архангел Гаврило у римокатоличкој традицији носи име анђе Габријел и има сличну улогу као код православних, док у исламу носи назив мелек Џибрил и „преко њега је Алах објавио Мухамеду свету исламску

књигу Куран у пећини Хири“. Свети Дионисије Ареопагит, који је у свом дјелу „О небеској јерархији“ најупечатљивије описао невидљиве небеске силе, свједочи да арханђел Гаврило заједно са Михаилом има посебно мјесто међу серафимима који стоје најближе Богу, тачније као један од врховних, јер то исто и у Старом завјету говори и потврђује пророк Исаија: „Видјех Господа гдје сједи на престолу високом и уздигнутом, и серафими стајаху око Њега, а сваки од њих имаше шест крила“ (Ис. 6; 1, 2). Све ово нам указује да је

Св. архангел Гаврил

лик и значај Светог арханђела Гаврила од почетка веома присутан у нашој хришћанској традицији и да тог врховног кнеза међу анђелима, како га називају свети оци, тог серафима најближе Богу, свемирног арханђела, који је објавио спасење читавом свијету – ми побожно треба да поштујемо, с љубављу и радосћу да га празнујемо, узносећи благодарност за његово тако велико добротворство у свијету, које је од почетка чинио и сада чини, молећи се за нас оваплоћеном Богу.

Данијел Васић, вјероучитељ

СВЕТО ПИСМО

СТАРОЗАВЈЕТНА ИСКУШЕЊА

У симболичком смислу сав Стари завјет је био праслика и наговјештај будућег новозавјетног времена доласка Спаситеља. Као такав Стари завјет и његова историја били су прожети разним испитивањима и искушењима. Испитивана је духовна снага, вјера, храброст и спремност старозавјетних патријараха, пророка и старозавјетног народа уопште, да би се кроз то показали као праведни и достојни Божијег позива и савеза који је склопљен са Богом преко праоца Аврама. Сав старозавјетни ток и дешавања у њему су били управо дио божанског плана и предвјечног промисла. Уопште Божији промисао је укључен у овај наш овоземаљски живот и претпоставља апсолутно знање о ономе што је било, што јесте и што ће бити, а у исто вријеме прожет бригом и старањем за спасење људског рода, чудесно и величанствено дајући људи-

ма слободан избор прихватања, или одбацивања сарадњиштва у том Божијем плану. Изразити примјер искушавања људи, нарочито одабраних праведника и људи, налазимо у Старом завјету. Искушења кроз која се тестирамо су свакако дио нама тешко схватљивог Божијег промишљања и старања на само Богу својствен начин, али који несумњиво даје духовне користи. Без искушења, тј. својеврсног теста, Божији промисао се не би показао свијету.

Узмимо нпр. то старозавјетно вријеме у коме је било толико успона, падова, искушења, страдања, робовања, неизвјесности, али исто тако и љубави Божије, бриге и подарене наде у долазак обећаног Месије, који су људе водили и освјетљавали пут у тешким тренуцима. Један повезан и непрекидан историјски ток Старог завјета је почетак припреме за долазак Спаситеља и почиње

историјом патријараха и праоца. Све што се дешавало у њиховим животима било је у складу са Божијом вољом и Божијим промислом, и планом који је Бог преусмјерио у једном потребном правцу након сагрјешења наших прародитеља и уласка гријеха у људску природу. Да ли би било реалног уласка Спаситеља у свијет да Бог није премудро водио и чувао изабрани народ који често није познавао Бога и често је скретао са пута праведности? У том смислу можемо посматрати историју праоца Аврама и његових потомака Исака, Јакова и Јосифа. Један наочиглед случајан и неразуман чин продаје Јосифа од стране његове браће има важан смисао и утицај на касније догађаје, јер без тога Јосиф не би био прослављен, а народ израиљски у једном од најтежих времена не би био спасен. Већ тада је Бог изабрани народ израиљски водио ка избављењу, јер је

Бог један неразуман чин браће окренуо на добро и испоставило се да се и зло врло често може пронаћи у сврси неког крајњег добра. Да Јосиф није одведен у Египат, да му Бог није дао моћ тумачења снова, да фараон није сањао снове које ниједан гатар, ни мудрац Египта није могао објаснити, да Јосиф није био задужен да сакупи житнице за гладне године, његов отац Јаков и његова браћа би вјероватно умрли од глади, и идеја о изабраном народу би била прекинута. Јосифов пут од почетка до краја није био низ случајних околности, већ почетак спасења једног народа који је у тој припреми за долазак Месије имао велику улогу. Иста констатација може се рећи и за његове претке Јакова, Исака и Аврама. Старозавјетна историја је била пуна Божијих испитивања и тестова, јер они који су били носиоци и стубови народа Божијег требало је да покажу спремност на подношење највећих жртава, које би их утврдиле у том спасоносном савезу са Богом. Сјетимо се Јаковљеве борбе са Богом и теста коме је био подвргнут. Духовна борба Јакова је темељ и симбол сваке будуће борбе и спремности да се са Богом у себи приступи искушењима и тестовима. Он истрајава у тој борби и Бог га за то благосиља говорећи „Ја сам Господ, Бог Аврамов и Исаков. Не бој се! Земљу, на којој лежиш, Ја ћу дати теби и твоме потомству. И биће потомство твоје многобројно, као пијесак на земљи, и у сјемени твом благословиће се сви народи на земљи. И ево, Ја сам са тобом, и сачуваћу те свуда, куда год да поћеш, и вратићу те у ту земљу”. Овдје се под сјеменом или потком његовим, кроз кога се

благосиљају, подразумејева сам Спаситељ. Сјетимо се још једног великог искушења које је Бог намијенио праоцу Авраму. Аврам треба да покаже своју вјеру и одрицање од овога свијета и да жртвује свога сина кога је добио у старости и тиме потврди послушност Богу. Бог у ствари никада није хтио да се његовом сину Исаку ишта лоше деси, јер је жртва од почетка био онај ован запетљан у грмљу, кога су Аврам и Исак касније принијели на жртвеном олтару, али Бог је

Старозавјетни патријарси

хтио да испита и тестира Аврама и увјери се у његову праведност и његов истински однос према Њему. Прошавши овај тест преко Аврама Бог благосиља његово потомство, и ту видимо прасли-

Старозавјетна историја је била пуна Божијих испитивања и тестова, јер они који су били носиоци и стубови народа Божијег требало је да покажу спремност на подношење највећих жртава, које би их утврдиле у том спасоносном савезу са Богом. Сјетимо се Јаковљеве борбе са Богом и теста коме је био подвргнут. Духовна борба Јакова је темељ и симбол сваке будуће борбе и спремности да се са Богом у себи приступи искушењима и тестовима. Он истрајава у тој борби и Бог га за то благосиља говорећи „Ја сам Господ, Бог Аврамов и Исаков. Не бој се! Земљу, на којој лежиш, Ја ћу дати теби и твоме потомству.

ку новозавјетне жртве, видимо Бога који шаље Свог јединородног Сина на свијет и жртвује Га, ради спасења људског рода.

И као што је Исак добровољно прихватио вољу Божију и пристао да буде жртвован, тако и Христос прихвата Свога Оца и добровољно Себе предаје на голготску жртву. Сви ови догађаји имају важан симболички и пророчки карактер, све је прожето и у историји Старог завјета наговијештено је вријеме Новог завјета и новозавјетних догађаја. Историја Јосифова, који је пострадао од своје браће и продат за 20 сребрњака, а потом се прославио и спасао им живот, била је праобраз Христа Спаситеља. Спаситељ је, такође, пострадао од Свог народа, продат и издан, умро је на Крсту, потом васкрсао и прославио се, спасивши људе од гријеха и вјечне смрти. Видимо да се последице сваког искушења даје неко добро, долази до провођења Божијег плана, и то је оно у чему и ми треба да сагледавамо све што се дешава у нашим животима. Кроз животна испитивања долази благослов Божији и напредак у сваком погледу.

Стари завјет, као „васпитач за Христа“, показује нам старозавјетне личности као људе

грешне и склоне паду, сумњама и унутрашњим превирањима, али исто тако показује њихов непоколебљив и чврст однос према

Богу и показује њихово прихва-тање воље Божије, која их води као и новозавјетна витлејемска звијезда што ће вијековима касније водити мудраце са истока. Тај однос гдје на крају ипак побјеђује вјера и повјерење у Бога, нада у обећање и спасење и љу-

бав према Богу и своме народу, јесу највеће вриједности у времену прије Христа, а потврду добијају управо у Христу, који потврђује да су вјера, нада и љубав највеће врлине новозавјетног човјека. У сваком погледу Стари завет и његова искушења тре-

ба посматрати као припрему и најаву свих будућих ствари, која ће своје испуњење доживјети у отјелотворењу Сина Божијег и Његовој искупитељској жртви за нас.

Кристијан Ђокић, протођакон

АКТУЕЛНЕ ТЕМЕ И ДИЛЕМЕ

ПРАВОСЛАВЉЕ И ЕКОНОМНИЈА ДАНАС (вриједности предака или глобализација)

Друштво је сложени систем који се састоји од групе људи који живе и егзистирају на одређеном подручју. Свако друштво баштини на својој историји, обичајима, навикама, култури и традицији. У оквиру друштва успостављени су друштвени односи, друштвене улоге и статус сваког појединца. Да би се постигао успјех у било којој области потребна је вјера као мотивација. Историја показује, када је ријеч о друштвеним односима међу појединцима у српском друштву, у доста случајева, били смо разједињени, наступајући индивидуално, стављајући у приоритет лични интерес у односу на интерес нашег друштва. Сагледавајући чињенице данас, генерално та се слика није пуно промјенила. Лични интерес, понизност, слијепа послушност, су одлике многих нас и даље, док поштен рад и разум су потиснути у други план.

С обзиром на то да економска основа уз друштвену надоградњу (друштвено-политички аспект друштва и облици друштвене свијести) представља један од два основна начела структуре

друштва, треба тражити одговор на питање да ли је православље (вјера) мотиватор (покретач) привредног развоја па самим тим и развоја људског друштва. Економска основа, чијом снагом су условљени и елементи друштвене надоградње (држава, институције, морал, религија, наука и слично), представља област друштвене производње материјалних добара која омогућава друштвену и индивидуалну егзистенцију човјека. Ана-

лизирајући и сумирајући утиске српског друштва кроз економску основу, у прошлости више се тежило друштвеној егзистенцији човјека док се данас више практикује индивидуална егзистенција човјека. У прошлости, друштвена егзистенција човјека осликава се кроз заједнички приступ рјешавању разних активности (на примјер: моба – старински српски обичај међусобног помагања у сеоским домаћинствима, рад у државним институцијама

којима је управљала држава а не појединац, јако изражен култ поштовања породице, поштовање других и слично) уз поштовање начела Српске православне цркве која важе као мјерило живота.

Данас, овај приступ је доживио велике промјене. Традиционалне вриједности су замјењене модерним трендовима. Феномен глобализације праћен свјетском економском кризом произвео је немирна и турбулентна тржишта а многе од нас у економском смислу довео у сиромаштво, у душевном смислу у психичку растројеност и неуротичност, у духовном смислу у богооуђеност, а у биолошком смислу окренуо од друштвене егзистенције до индивидуалне егзистенције човјека. Биолошки, индивидуална егзистенција је многима прво уништила вјеру у друге, одвојила од породица, а српско друштво у цјелини суочила са проблемом нестајања.

Глобализацију многи посматрају као економски аспект повезивања региона и привреда у једну цјелину док су ријетки они који овом модерном тренду приступају као много ширем аспекту друштва. Са ширег друштвеног аспекта, глобализација се може посматрати као инструмент развијених земаља западног свијета, који представља изазове (пријетње) данашњице усмјерене на православље и њене канонске вриједности. Мотив западних земаља јесте да у процес глобализације увуче што већи број националних економија (привре-

да) али на начин да све чланице прихвате њихове приступе вјери, законе, начела уз услов да се својих моралних начела, принципа и економије одрекну. Како би се на што ефикаснији начин затрле националне економије глобализација је наметнула многима и нови приступ за економију који се зове бизнис.

Бизнис је активност која у први план ставља интерес појединца а не друштвени интерес. На тај начин за циљ има да економску снагу појединца па и друштва одвоји од своје базе и уведе у свој систем гдје не постоји сигурност, стабилност и вјера.

Прије глобализације, национална економија (привреда) је била темељ стабилности друштва, укореењена на начелима Српске православне цркве. Није се тежило профиту и брзој заради, већ је приоритет била стабилност и сигурност праћена квалитетом живота. Српско друштво није било задужено, функционисало је као једна цјелина. Људи су радили и зарађивали колико им је било потребно за нормалан живот и задовољење основних потреба уз очување свог идентитета и слободе личности. Основне карактеристике сваког човјека су биле логика и разумност. Људи су били здрави, задовољни, пуни вјере и поштовања, нису имали жељу за луксузом и лаким зарадама.

Тренутно у процесу глобализације, национална привреда је нестала, самим тим и домаћа

производња. То је проузроковало великим увозом роба из западних земаља сумљивог квалитета. Самим тим, наши обичаји, навике, култура и традиција замјењени су савременим трендовима. Бизнис као инструмент глобализације, многе је повукао на лак профит а веома брзо довео у стање сиромаштва и задуживања. Људи су веома брзо постали послушни и подобни. На тај начин, друштвени интерес је почео да блиједи а лични интерес постакао да се изгуби поштовање других и вјера.

Сада многи са великом дозом стреса, полако повучени у себе, без вјере, често се питају да ли ће сутра бити боље или шта нас чека на крају процеса глобализације. Многи изгубивши повјерење у ове просторе, већ су нашли уточишта у разним земљама западног свијета прихвативши њихову вјеру, културу и обичаје. Они који су остали да живе на земљи својих предака питају се како да се ослободе савременог изазова званог феномен глобализације. Један од начина који се намеће као потенцијално рјешење јесте да будемо чврсти у вјери, поштујемо принципе по којима су живјели наши преци, кренемо да развијамо домаћу производњу, чувамо и обнављамо историју, културу, обичаје и традицију српског друштва.

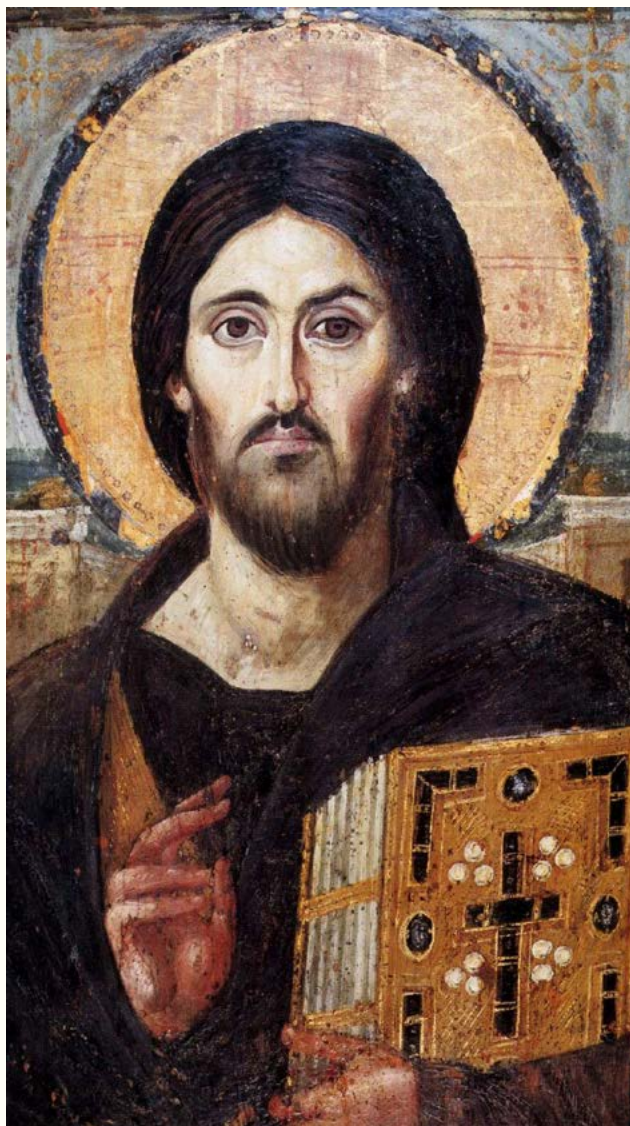
*др Срђан Лалић,
Декан Економског
факултета у Брчком*

О ДВИЈЕ ВЕЛИКЕ ЗАБЛУДЕ

Шта је вјера? Да ли је то традиција једног народа, или систем вјеровања човјека, или начин живота? Људи се различито одређују према овом питању. Неко нема никакав однос према вјери и игнорише је као да она и не постоји. То су они људи који себе сматрају невјерницима, или мисле, пошто постојање Бога није доказано научним експериментима, да зато и не треба озбиљно практиковати вјеру. Оваквих људи, Богу хвала, нема много, бар код нас. Другој групи припадају они људи којима је вјера нека врста хобија. Њима је практиковање вјере нешто необавезно, више вид забаве, дио традиције. Они славе Божић, Васкрс и можда крсну славу и на томе се њихова вјера завршава. На жалост, оваквих људи је највише. Трећу и најважнију групу чине људи којима је вјера смисао живота. Све што раде у свом животу ови људи одређују према вјерским начелима. Овакви су били рани хришћани, а има и данас таквих људи, али доста мање.

Припаднике прве групе је веома лако уочити. Они отворено негирају вјеру, или јој се подсмејавају. Међутим, понекад је тешко на први поглед разликовати чланове друге и треће групе. Често људи мисле да од њих

Христос Пантократор

нема бољих вјерника и сматрају себе оличењем православља, а у стварности су веома далеко од овог идеала. Сваки човјек треба да преиспита и провјери какав је његов однос према вјери, односно Цркви.

Двије највеће заблуде формалних хришћана, хришћана који не познају своју вјеру и погрешно вјерују, а самим тим и погрешно је практикују, су следеће: не вјерују да су грешни и не вјерују у вјечни живот. Иако

је то тешко замислити, али има чак и „црквених“ људи, људи који се причешћују, чак прилазе и на Разрјешну молитву, посте, похађају Литургију, исповиједају Символ вјере, а у великим су заблудама кад су ове ствари у питању.

Једини безгрешан је Бог, Спаситељ наш. Сви остали су грешни. Најтеже је лијечити човјека који не признаје да је болестан, сматра да му лијек не треба и не жели да се лијечи. Управо такви су људи који мисле да немају гријеха. Ако смо безгрешни, онда не можемо ни умријети, онда не можемо ни да се разболимо, онда смо богови. Ако смо без гријеха, онда нама Спаситељ и не треба. Христос је у том случају узалуд дошао на земљу и пострадао. Ми смо тада себи довољни и нису нам потребни ни

исповијест, ни Причешће, па чак ни Крштење.

Питамо се: Како је могуће да неко може истовремено сматрати себе хришћанином и православцем, а мислити да је безгрешан? Одговор вјероватно лежи у томе што су такви људи склони да гријехе дијеле на лакше и теже и кад виде да немају оне гријехове које сматрају тежима, онда мисле да су безгрешни, јер „лакшим“ гријесима не придају никакав значај. Међутим, ова подјела је велика замка. Наш

„лакши“ гријех сутра ће изазвати неки велики и тежак преступ. Оно што смо данас помислили, или пожељели, сутра ћемо и урадити, само ако упаднемо у довољно јако искушење. Уосталом, да ли је недостатак љубави тежак гријех? Сигурно да јесте, а сви га имамо. Свима недостаје љубави према Богу и ближњима. Некад се питамо да ли је уопште имамо. А двије највеће Божије заповијести управо говоре о љубави према Богу и ближњима. Како смо то ми безгрешни ако двије највеће Божије заповијести не испуњавамо? Ако неко мисли да воли Бога, нека се запита: Да ли радо устаје на молитву, је ли му тешко да чита Свето писмо, да пости, да стоји на богослужењима? Ако, са друге стране, неко мисли да воли људе, нека се запита: Да ли тугује увијек кад сазна да је неко тужан и да ли се радује кад види било којег човјека? Да ли је спреман да се жртвује за другога? Врло лако ћемо се увјерити да смо далеко од идеала хришћанске љубави и да смо веома хладни према Богу и људима и у најбољем случају испуњавамо само слово закона Божијег и то формално. А Христос нас кроз цијело Јеванђеље учи управо супротном. Кроз цијело Јеванђеље Он нас упозорава да се највише чувамо лицемјерја какво су показивали фарисеји, садужеји и књижевници, јеврејске старјешине и учитељи оног времена.

Друга заблуда која је веома раширена је невјеровање у вјечни живот. Није чудно што се вјери у вјечни живот смију невјерници, али кад видите да човјек одлази у цркву и причешћује се, а смије се и на сам помен вјечног живота и онога који у то вјерује назива фанатиком, онда се човјек мора запитати: Са как-

вим мислима и увјерењима и због чега такав човјек практикује вјеру? Свети апостол Павле каже: *Ако се само у овоме животу надамо у Христа, јаднији смо од свих људи* (1 Кор 15, 19). *Ако мртви не устају, то ни Христос није устао* (1 Кор 15, 16). Хајде онда *да једемо и пијемо, јер сутра ћемо умријети* (1 Кор 15, 32). Невјерници „живљају“ бар у овоме животу, а „вјерници“ који не вјерују у вјечни живот губе оба свијета. Зато апостол каже да су јаднији од свих људи. Јер ако неко не вјерује у вјечни живот, мале су шансе и да га наслиједи. Неко ће рећи: „Ако вјечни живот постоји, добро је, али ја не вјерујем у то“. При томе мисли да

Двије највеће заблуде формалних хришћана, хришћана који не познају своју вјеру и погрешно вјерују, а самим тим и погрешно је практикују, су слједеће: не вјерују да су грешни и не вјерују у вјечни живот. Иако је то тешко замислити, али има чак и „црквених“ људи, људи који се причешћују, чак прилазе и на Разрјешну молитву, посте, похађају Литургију, исповиједају Символ вјере, а у великим су заблудама кад су ове ствари у питању.

је небитно да ли он у то вјерује, или не. Али није тако.

Христос каже: *Иштите најприје Царство Божије и правду Његову, и ово (остало) ће вам се све додати* (Мт 6, 33). *Не празнословите као незнабошци јер они мисле да ће за многе ријечи своје бити услышени* (Мт 6, 7). *Не брините се, дакле, говорећи: Шта ћемо јести, или шта ћемо пити, или чиме ћемо се одјенути? Јер све ово незнабошци ишту, а зна и Отац ваш небески да вама треба све ово* (Мт 6, 31-32). Дакле, веома је ниско од Бога само тражити овоземаљску срећу и здравље, а о спасењу душе не мислити. Такви људи се недостојно и причешћују и нико не зна шта ће с њима бити. При томе све вријеме говоримо о такозваним вјерницима и право-

славцима.

Један православац не мора можда да зна поредак Литургије, иако би наравно било пожељно, али мора да зна Киме се причешћује. Ако пречисто Тијело и Крв нашег Господа прима као обични, или само освештани хљоб и вино, онда се причешћује на осуду. И међу раним хришћанима било је оних који су се на осуду причешћивали. Апостол Павле каже: *Зато су међу вама многи слаби и болесни, и доста их умире* (1 Кор 11, 30). Ми под видом хљоба и вина не примамо само симболе Тијела и Крви Христове, већ само то Тијело и саму ту Крв, али у другом виду.

Да закључимо. Да би кр-

штење човјеку било од користи, треба да има исправну вјеру, а као једну од основних истина да исповиједа вјеру у васкрсење мртвих и вјечни живот. Да би исповијест имала смисла, треба да зна да је грешан и да те гријехе и спозна и исповиједи, не дијелећи их на ситне и крупне. А да би причешће било на спасење и здравље, а не на осуду, болест и смрт, треба да зна Киме се причешћује и Кога прима у себе. Већина хришћана се крсте као дјеца и то је исправно. Али крштење нас не спасава само по себи. Оно нас не чини хришћанима ако се не трудимо да вјерујемо онако како Црква учи и ако не живимо по Божијим заповијестима.

Давор Арнаут, вјероучитељ

ХРИШЋАНСКИ ПОГЛЕД НА БОЛЕСТИ

Хришћански поглед на болест, како је прихватити и лијечити

Хришћанство је засновано и на законима из Старог завјета, али углавном из Новог завјета. У тим законима је регулисан однос нас људи међусобно, али и наш однос према Богу. Од свега највише су заступљена дјела љубави и милосрђа. Љубав и милосрђе је потребно пружати према свим људима, нарочито оним немоћнима, сиромашнима, убогим и болесним.

Главни узрок болести је гријех

Према учењу Цркве Бог је створио човјека по своме лику, безгрешног, за живот вјечни, што нам показује да је првостворени човјек створен као здраво и разумно биће, без икаквих знакова болести, смрти и трулежности.

Све ово се мијења падом човјека у гријех и његовим удаљавањем од Бога. Кршећи заповијести Божје, човјек мијења савез са Богом, самим тим мијења и сву природу у односу на оно каквом је створена. Своје безгрешно тијело створено за вјечност, гријехом човјек прља и чини га подложним болестима, смрти и трулежности. „Кроз једнога човјека уђе у свијет гријех, и кроз гријех смрт, и тако смрт уђе у све људе.“ (Рим. 5, 12) Из овога закључујемо да је узрок свих болести гријех. Не неки ситни тренутни гријех, него онај који учини првостворени човјек.

Изљечење одузетог у Капернауму

Духовне и физичке болести

Кад је тај гријех узрочник толиких проблема за тијело човјеково, које је носилац његове душе, онда можемо замислити колико тек може лоше да утиче на саму душу човјекову и њено спасење. Јер Бог ствара душу чистом и безгрешном и шаље је у овај свијет, а она му се последије смрти човјекове упрљана гријехом враћа. Због гријеха, дакле, оболијевају и душа и тијело. Из овога видимо да постоје и тјелесне - физичке, и духовне болести. Бог нам ствара тијело, Бог нам даје душу, те је стога логично да ћемо се и од једне и од друге болести лијечити тако што ћемо изљечење тражити најприје од Бога, Творца нашега.

Прихватити болест са трпљењем и стрпљењем

Како уопште да гледамо на болест, како да је прихватимо?

Има ли лијека? Морамо имати на уму да смо и ми људи и сва природа око нас створени од Бога. Бог нам даје све, Он нам и узима све. Ако смо срећни и Богу захвални за здравље, лијеп живот и све што нам даје лијепо у животу, онда морамо бити једнако захвални и онда када на нас наиђу неке недаће, искушења, или болест. Јер, према учењу св. оцаца, све је, дакле, од Бога и све је на спасење човјеку. Све што бива, бива у Богу и од Бога. Зато се у свему препустимо, нека буде воља Божја. Ако оболимо, била је тако воља Божја. Ако добијемо оздрављење, то је по вољи Божјој. Све ће изаћи на добро због нашег безусловног предавања себе у руке Божје.

Није свака болест искључиво казна за гријех. Неке болести јесу последица гријеха. Друге можемо посматрати као болести васпитног карактера, гдје човјек није имао осјећаја да престане насилно и богохулно да се

понаша, при чему Бог пушта на њега болест да га опомене због таквог живота његовог. Имамо болести које Бог пушта на човјека просто ради искушења, да види колика је вјера његова, хоће ли у болести да настави да буде вјерни слуга Његов, или ће да ропће на Бога, па да се удаљи од Њега. Примјер овоме нам је Књига о Јову из Старога завјета. Многи људи своју болест могу да претворе у подвиг који води у спасење. Прихватајући своју болест са стрпљењем и трпљењем још више се труде у вјери и испуњавању заповијести Божјих.

*протојереј-ставрофор Драган Јездић,
духовник у Општој болници Брчко Дистрикта*

Ако човјек прихвата све у животу као дар Божји и према свему што прими опходи се са поштовањем, јер је то добио на дар, такав човјек ће у животу бити задовољан и живјеће скромно. Такав ће човјек бити пун поштовања и пун љубави. Управо он ће из тих разлога болест коју је добио прихватити као нешто од Бога. Прихватиће је као своју реалност, а што прије то учини, све ће му у таквом стању лакше бити и лакше ће се лијечити. Чак ће и могућу наступајућу смрт прихватити као нешто што ће свакако доћи

прије или послје. Такав човјек ће се и припремати за смрт.

Насупрот таквом човјеку је онај који ни са чим није задовољан, увијек су му други криви за све, нема љубави ни стрпљења, па ће и самог Бога кривити за његову болест, а љекаре за неуспјех у лијечењу. Својим понашањем ће у сваком смислу отежати своје стање. Такав човјек се много боји смрти, док се онај први чак радује смрти, јер ће из овог трулежног и грешног свијета отићи пред Христа у вјечни и безгрешни свијет.

По заповијести Христовој,

се потруди да душу своју ослободи од гријехова. Наша Црква има седам св. тајни, од којих су три најважније и без њих нема спасења. То су Крштење, Исповијест и Причешће. Ако човјек није крштен, треба што прије да се крсти, јер без крштења не може примити друге св. тајне. А сваки човјек треба што чешће да се сјећа својих гријехова, да се за њих каје и исповиједа. Наравно, очишћење човјекове душе од гријеха потпуно је ако човјек прими Св. Причешће, јер једино сједињујући се са Тијелом и Крвљу Христовим може потпуно да се ослободи од гријеха. Посебно у болести је потребно што чешће примати св. тајне исповијести и причешћа. Ако се на овај начин лијечимо од духовне болести која је узрочник физичке, онда ће нам свакако бити лакше да се лијечимо послје и од физичких болести.

Јелеосвећење и друге молитве

Наша хришћанска Црква поред бриге о души има изражену бригу и о тјелесном здрављу. Божански је и људски лијечити се од сваке болести, и душевне и тјелесне, на сваки благословен начин: љекарствима Божије благодати, али и лијековима људске медицине, која је, такође, дар Божји човјеку. И Бог као љекар душе и љекари који лијече тијело имају исто човјекољубиво дјело, борбу против болести и смртности човјекове.

Наша Црква има установљену Св. тајну јелеосвећења или свештања масла, која се чини над болесником за његово и душевно и тјелесно оздрављење. И све оно што се чини од стране Цркве за спасење и излечење човјекове душе, све то потпомаже и лијечење човјековог тијела.

дужни смо да се бринемо и о тијелу и о души својој, наравно, најприје о души својој. Јер је душа претежнија од тијела (Лк. 12, 23). Зато је неопходно да се у болести и лијечимо. Није нама забрањено да се ми лијечимо љекарствима људским. То и треба да чинимо и дужни смо, али је неопходно да се најприје лијечимо љекарствима духовним.

Исповијест и причешће

Схвативши да је гријех узрок свих болести, сваки човјек, а нарочито онај болесни, треба да

Све што човјек може учинити са те стране он и треба учинити, али никако не изостављати лијечење код љекара, не избјегавати редовно коришћење терапија, јер љекарима људским од Бога су дати дар, знање и умијеће да лијече сваковрсне болести тјелесне, јер је Бог створио човјека за здравље, напредовање и усавршавање коме неће бити краја.

Поред примања св. тајни, код нас постоје и разне молитве које се читају над болесником у разним приликама. Тако имамо молитве за немоћне, молитве за болеснога, молитве за оне који пате од недостатка сна, молитве код зубобоље, молитве прије и послије операције. Имамо молитве трудници. Постоје молитве за ђавоимане. Постоји и Молитва благодарности послије оздрављења, и то веома битна молитва, јер као што од Бога тражимо помоћ при оздрављењу, тако треба да му се и захвалимо ако нам услиши те молитве.

Христос је, учећи нас како треба да живимо у овоме свијету, и сам својим примјером показивао то. Чинио је дјела милосрђа,

а посебну бригу је показивао према болеснима. Слијепима је враћао вид, немоћнима снагу, и уопште болесне исцјељивао, па чак и мртве васкрсавао. И увијек је наглашавао двије ствари: да се трудимо да не гријешимо и да се захваљујемо Богу. Често је умјесто ријечи да некога исцјељује говорио „Опраштају ти се гријеси“ (Мк. 2, 5), али и „Одај хвалу Богу“. И сам се као Син Божји пред страдање захваљивао Богу за све што је учинио за овај свијет.

Схвативши да је гријех узрок свих болести, сваки човјек, а нарочито онај болесни, треба да се потруди да душу своју ослободи од гријехова. Наша Црква има седам св. тајни, од којих су три најважније и без њих нема спасења. То су Крштење, Исповијест и Причешће. Ако човјек није крштен, треба што прије да се крсти, јер без крштења не може примити друге св. тајне.

Дјела милосрђа у љубави

Иако људи на разне начине прихватају болест, ипак је њима, осим Божје помоћи, потребна и помоћ нас људи, њихових ближњих. Хришћанско поимање болести није потпуно ако се и сви у хришћанској зајед-

ници не укључе и свако на свој начин помогне болесноме. Ако човјек није тренутно болестан од физичке болести, увијек је у опасности од духовне болести изазване гријехом. Гријех нас увијек води у искушење, те стога увијек морамо да се лијечимо од духовних болести. Чинећи добра дјела, дјела љубави и милосрђа, ми се духовно обогачујемо и оснажујемо управо за борбу против духовних болести. А самим тим умањујемо умногоне могућности за тјелесне болести.

А кад све то чинимо, онда се крећемо правим путем, путем који води у спасење и живот вјечни.

*Драган Јездић,
протојереј-ставрофор
Духовник у Општој болници
Брчко Дистрикта*

ВЈЕРА И НАУКА

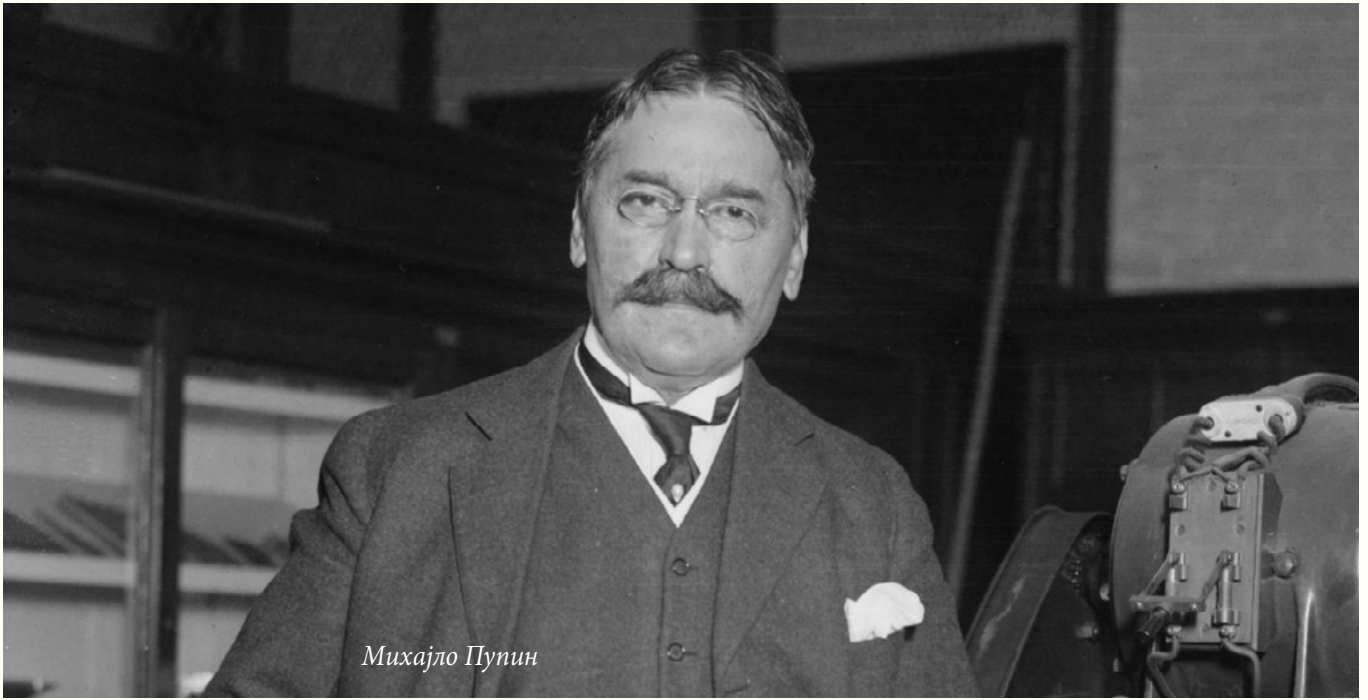
МНХАЈЛО ПУПНИН О СВЕТОМ САВН, СВОЈОЈ МАЈЦИ, УЧЕЊУ И ЗНАЊУ

Учитељ у сеоској школи у Идвору никад није био у стању да на мене учини тако дубок утисак као што су га чинили ови људи на селима. Ово су били људи који су кретали у свет и узели живог учешћа у светским борбама. Читање, писање, рачунање, све то ми се чинило као средство за му-

чење, које је мој учитељ измислио само за то да би што више ускратио моју слободу, и то баш онда када сам се већ договорио са мојим друговима да што играмо и да се забављамо. По мом тадањем схватању, тај мој учитељ није имао ни појма о свету. Али ме је мајка ускоро убедила да сам био на погреш-

ном путу. Она, није знала ни да чита ни да пише, па ми је говорила: како је увек осећала као да је слепа код очију. Бала је тако слепа, причала ми је она, да се не би усудила да, крене даље од атара нашег села. Како се данас сећам, она би ми о томе на овај начин говорила: "Дете моје, ако желиш да пођеш у свет, о коме

Михајло Пупин

си толико слушао на овим нашим поселима, мораш потражити још један пар очију, очи за читање и писање. Знање, то су златне лествице које нас воде у небеса; знање је светлост која осветљава наш пут кроз овај свет и води нас у живот будућности, пун неувеле славе."

Била је то врло побожна жена. Као ретко ко, познавала је и Стари и Нови Завет. Врло радо би понављала стихове из псалама. Познат јој је био и живот Светих Отаца. Омиљени светац био јој је Свети Сава. Прво сам од ње схватио живот овог чудесног Србина. Укратко речено, ово је прича коју сам од ње чуо: Свети Сава био је најмлађи син српског великог жупана Немање. Рано још одрече се краљевских части и повуче се у један манастир у Светој Гори, где проведе много година у учењу и размишљању. Затим се врати у своју домовину у почетку тринајестог столећа, постаде првим српским архијепископом, и основа самоуправну српску цркву. Он је основао и народне школе у држави свога оца. Ту су српски дечаци имали прилике

да науче читати и писати. Тако је он отворио очи српском народу, а народ, из захвалности и признања према овим великим услугама, прозове га Светим Савом Просветитељем, славећи вечито његово име и успомену на њега. Од времена Светога Саве прошло је седам стотина година. Али ниједне године није било а да се, у сваком месту и у сваком дому, где Срби живе, не би одржавале светковине на којима се слави име његово.

То је за мене било читаво от-

сле те декламације, учитељ би упео све своје силе да, говорећи обично кроз нос и смешно на карађујући свој говор, допуни оно што је био написао за свог најбољег ђака. На концу би дошао попа, који би имао изглед стално уморног човека, почео службу пуну старинских словенских речи и фраза, што је нама, немирној сеоској деци, личило на покушај словачких трговаца са мишоловкама да своју робу похвале на српском језику. Ту би наше пригушено

Била је то врло побожна жена. Као ретко ко, познавала је и Стари и Нови Завет. Врло радо би понављала стихове из псалама. Познат јој је био и живот Светих Отаца. Омиљени светац био јој је Свети Сава. Прво сам од ње схватио живот овог чудесног Србина.

криће. Као и свако друго ђаче, и ја сам сваке године, у јануару, присуствовао прославама Светог Саве. Немирнији дечаци, тим приликама, збијали би разне шале на рачун оног старијег ђака који би, дрхтавим и збуњеним гласом, декламовао о Светом Сави оно што би учитељ саставио за ту прилику. По-

засмејивање дошло у највеће искушење. Тако ми моји враголасти вршњаци никад нису дали прилике да схватим прави значај службе о Светом Сави. По причи, коју сам тек чуо од своје мајке, и по начину на који ми је она то све испричала, моја прва јасна слика о Светом Сави била је у овоме: то је био светац који је

нарочито истицао вредност књиге и вештине писања. Тада сам тек разумео зашто је моја мајка толико полагала на читање и писање. Тада сам се и зарекао да ћу се томе посветити макар и по цену да напустим своје другове и вршњаке. А ускоро сам пружио доказа мајци да сам и у читању и у писању дорастао сваком свом вршњаку. И учитељ је приметио ту промену. Изненадило га је то, па је почео да верује како се "десило неко чудо." Моја мајка је у чуда веровала, па је учитељу одговорила: како то надамном бди дух Светога Саве. Једног дана, у

моме присуству, причала је она учитељу а је, у сну, видела: како је Свети Сава положио своје руке на моју главу и, обрнувши се њој, рекао јој: "Кћери Пијада, ускоро ће школа у Идвору бити тесна за твога сина. Када то буде, пусти га да пође у свет где може наћи више духовне хране за душу своју, тако жељну знања и науке.."

*преузето из књиге:
„Од паињака до научењака“
Михајло Пупин,
Завод за уџбенике,
Београд 2018.*

ВЈЕРА И НАУКА

БЛАЖЕНИ СЕРАФИМ РОУЗ О ЛИЦЕМЕРЈУ АКАДЕМСКОГ СВЕТА

Након што је јуна 1961. године магистрирао оријенталне језике, девет година након уласка у академски свет, Јуџин Роуз (касније отац Серафим) доноси за многе изненађујућу одлуку - напушта универзитет. Није желео да ради на докторату нити да тражи запослење на универзитету, које би, својим знањем и квалитетима, сигурно задобио. Оваква вест била је непријатно изненађење за околину која није разумела Јуџинове тежње, а пре свега за породицу, којој је у облику писма, уместо личним путем, саопштио разлоге одласка са универзитета.

Након тога, Јуџин је радио слабо плаћене послове по ресторанима и кухињама, да би отплатио стан, а паралелно је радио на књизи коју је почео да пише непосредно по спознавању Православља. Успео је и

у намери да отвори књижару у Сан Франциску са православном литературом коју је наручио из Русије, да покрене часопис "Православна реч" у којем је радио на превођењу житија руских светитеља и новомученика на енглески језик, да би на крају откупио имање у Платини и основао монашку заједницу.

Ово је писмо које је послао мајци о разлозима напуштања универзитета:

"14. јун, 1961. године.

Драги родитељи,

Врео је дан, исувише налику на лето за Сан Франциско. Коначно сам завршио рад и предао га прошлог петка, али ће нам дипломе из неког разлога поделити тек у септембру. За сада сам још увек укључен у неке активности у вези са кинеским језиком - помажем свом бившем

професору кинеског да преведе чланак (са кинеског) о кинеској философији за неки философски часопис. Лицемерје присутно у академском свету најјасније се читава у његовом случају. Он зна више о кинеској философији него вероватно било ко у земљи, јер је учио код правих кинеских философа и мудраца; али не може да добије посао ни на једном колеџу јер нема диплому америчког универзитета, а није ни спретан говорник - једном речју, превише је поштен.

Дошло је време да се одлучим на академски живот пре свега, јер ми је Бог дао ум да бих њиме служио Њему, а академски свет је место на коме би ум требало да се користи. Али после осам, односно, девет година, ја исувише добро знам шта се ради на универзитетима. Умност је нешто што цени само неколицина

„старомодних” професора, који ће убрзо изумрети. Што се осталих тиче, њихов циљ је зарада, животна сигурност - своју умност они користе попут играчке, уз помоћ које изводе окретне трикове и за то бивају плаћени, попут клонова у циркусу. Љубав према истини је данас ишчезла из људи; умни људи морају да протитуишу своје таленте да би напредовали, што мени тешко пада, јер је љубав коју гајим према истини превелика. Академски свет за мене представља само један од многих послова, коме ја немам намеру да робујем. У академском свету нећу служити Богу, већ ћу просто зарађивати за живот. Уколико желим да служим Богу у овом свету, и тако спречим да се мој живот претвори у потпуни неуспех, то ћу морати да учиним изван академског света. Имам нешто уштеђевине, и посао у најави где ћу зарадити још нешто новца, што би требало да ми омогући да годину дана живим скромно, радећи оно што ми савест налаже пишући књигу о духовном стању модерног човека, о чему, Божијом милошћу, поседујем нешто знања. Та књига се вероватно неће добро продавати, јер људи не желе да чују оно што ја намеравам да кажем; њима је прече да зарађују новац него да славе Бога.

Тачно је да је ово слуђено поколење. Једино што са мном није у реду јесте то што ја нисам слуђен. Ја исувише добро знам шта је дужност сваког човека: да прославља Бога и Његовог Сина, да се припрема за живот будућег века, а да не скупља себи радост и блага на овом свету искоришћавајући своју браћу и заборављајући на Бога и на Царство Његово.

Уколико би Христос данас

о. Серафим Роуз

прошао светом, знате ли шта би му се десило? Био би смештен у душевну болницу и подвргнут психотерапији, а исто би се десило и са Његовим Светитељима, Свет би Га данас распео баш као што га је распео и пре две хиљаде година, јер се свет ничему није научио, сем још искваренијим облицима лицемерја. А шта би се десило уколико бих ја, на једном од својих предавања на универзитету, једног дана рекао студентима да све знање овога света нема никаквог значаја када се упореди са нашом дужношћу да прослављамо Бога, прихватајући Богочовека који је умро за наше грехе, и припремајући се за живот будућег века? Вероватно би ме исмејали, а универзитетски званичници би ме, уколико би сазнали за то, отпустили - јер је на нашим универзитетима противзаконито проповедати Истину. Ми кажемо да живимо у хришћанском друштву, али то није тачно; у друштву у коме ми живимо влада веће незнабоштво и мржња према Христу него у друштву у коме је Христос рођен. Недавно се један католички свештеник на Калифорнијском универзитету у Лос Анђелесу усудио да

изјави да на том универзитету влада незнабожачка атмосфера; универзитетски званичници су га назвали "фанатиком" и "лудакком". Али он је изрекао истину, а људи мрзе истину, и зато би поново радо распели Христа уколико би се Он нашао међу њима.

Ја сам хришћанин, и покушаћу да будем прави хришћанин. Христос нам је рекао да поделимо свој новац сиромасима и да кренемо за Њим. Ја сам веома далеко од тога. Али ћу пробати да зарађујем тек толико новца колико ми је потребно за живот; а ако то могу да зарадим тако што ћу годину - две повремено радити на факултету, у реду. Али, остатак времена ћу посветити служби Богу уз помоћ талената које ми је подарио. Ове године имам шансу да то учиним, и тако ће и бити. Мој професор, као Рус (чини ми се да је љубав према Богу дубље усађена у Русе него у друге народе), није покушао да ме одврати од идеје да академски свет напустим на годину дана; он одлично зна да је љубав према истини, љубав према Богу несравњиво важнија од љубави према сигурности, новцу и слави.

Једино што могу да урадим јесте да следим сопствену савест; морам бити веран себи. И знам да је оно што радим исправно. А уколико оно што радим делује лудо у очима света, могу одговорити једино речима светог Павла: "Сва мудрост овог света је лудост пред Богом". Ми ту истину исувише лако заборављамо.

Али, морам да се вратим преводу са кинеског. Поздравите Ајлин (Јуцинова сестра).

Воли вас,
Јуцин

ЧОВЕЧЕ, ПА МИ ИМАМО ТАКВЕ СВЕТИТЕЉЕ!

СТАРАЦ ПОРФИРИЈЕ

У току студија сам боравио у Грчкој и тада сам имао прилику да упознам старца Порфирија. Садашњи Митрополит Порфирије, који је у то време био јерођакон, већ је био у Атини, па смо заједно отишли да посетимо старца. Тај сусрет ми је још увек неописиво жив, и његов благослов носим. Управо је то оно што недостаје хришћанству на Западу, али и нама – такви људи, свети људи, охристовљени.

Старац Порфирије је имао дар свезнања о чему можемо да читамо у књигама које су код нас преведене. Понирао је у суштину свега створеног. Знао је, на пример, од чега се састоје планете и космос; проналазио је воду на местима где је то деловало немогуће и могао је умно да је куша да види да ли је питка. Невероватан, небески дар који се ретко помиње у Јеванђељима и житијама светих. Он је, на пример, владици Иринеју описивао како изгледа манастир Бођани, иако никад није био у Србији. Ишао је до тих детаља да је знао и докле се простире влага на зидовима. Знао је духовни проблем сваког монаха и монахиње.

У то време старац је био слеп. Седео је на кревету у једној келији и ми смо пришли да узмемо благослов. Руке су му биле завијене, јер је имао неку кожную болест. Био је већ у дубокој старости, али ти осећаш да он тебе види, да те потпуно ске-

нира. Нема потребе да нешто причаш; једноставно ти си ту, наг као Адам у Рају. Немаш шта да сакријеш, немаш шта да муваш. А са друге стране, осећаш у њему огромну љубав. Такво сам искуство имао. Зато, кад год ми дође стани-пани, некако се сетим шта је све могуће: „Човече, па ми имамо такве светитеље!”

Свети старац Порфирије је рекао да је немогуће бити хришћанин ако ниси песник. То је хришћанско схватање песничтва, као надахнућа од Бога, када човек химнама благосиља Бога и прославља све што је Он створио. Најдубља теологија је дата управо кроз песме, почевши од Старог завета, Псалама, па до новозаветних химни, које врхуне у Химни љубави Светог апостола Павла.

Световни песници певају о лепоти створеног света, која је само одсјај божанског, и тајни људског бића, тј. круни свега од Бога створенога, али њихово стваралаштво остаје лишено нектара вечности. У томе можда и јесте трагедија световног песничтва. Оно је омеђено временом и нашом смртношћу, па зато обилује меланхолијом и тугом.

Велики Његош је, пак, својом поемом „Луча Микроkozма“ надмашио ниво световног поетског стваралаштва и виноу се у божанске висине, где је и почетак и крај човека, али и овога света. Зато су хришћани заиста прави песници, јер жуде за својим Створитељем и бесконачним животом на небесима.

СТАРАЦ ПАЈСИЈЕ

Иако старац Пајсије није стекао спољашње, световно образовање, код њега се може пронаћи одговор на свако питање. Његово знање је било плод благодати Божије. Старац је посебно наглашавао да треба да имамо „добре мисли“, јер се у њима крије благодат и божанствене енергије добра и љубави; а да се чувамо „рђавих помисли“, јер се у њима крије дух осуђивања и немира.

Старац је веома волео животиње. Оне га се нису плашиле и слободно су долазиле до његове келије, где их је хранио. Било је ту змија, жаба, птица и других животиња, које су од старчеве келије направиле своју Нојеву барку.

Старцу Пајсију је долазило и мноштво људи, што монаха, што мирјана, и сви су од њега очекивали поуку и реч утехе. Из овога слабашног старчића, испосника, текле су речи благодати и напајале богочежњиве душе, које су долазиле на Свету Гору, тај расадник светости и врлине. Старац је једноставно био охристовљен човек и сасуд благодати Светога Духа, који је својом божанственом љубављу примао крст и распеће ближњег као свој сопствени; и својом је молитвом многе исцељивао.

Старац Пајсије је за живота, а и после смрти, помагао људима, јављајући им се у сну и на јави. Неке је исцељивао од болести, помагао у разним невољама, у саобраћају, или чак при-

покушају самоубиства. Старац је једноставно све невоље ближњих сматрао као своје и молио се да Бог помогне унесрећенима.

Често је говорио да, ако желимо да Бог некоме помогне у болести и невољи, морамо бити спремни да и ми ту болест понесемо. На усрдан, молитвени вапај, Бог се одазива, помаже и исцељује. Пошто је Свети старац Пајсије био духовник у женском манастиру Суроти код Солуна, често је долазио и исповедао мноштво народа, иако је и сам бивао болестан. Међутим, он је све то благодушно подносио из жеље да помогне људима. Тако се, по промислу Божијем, догодило да се старац упокојио у манастиру Суроти, где му се и данас налази гроб, којем притичу реке људи, очекујући од старца да им и даље помаже, као што је то чинио и за живота.

Последњих десетак година свог живота старац је провео у келији Панагуда, близу Кареје. Иако је примао посетиоце, најчешће је време проводио у пустињи. Тако сам крајем осамдесетих година и ја дошао да узмем благослов од овог светог старца. Тај сусрет са њим за мене је био право откровење. Међу неколицином монаха и световних људи препознао сам светог старца. Био је некако другачији од осталих монаха. Споља је изгледао као старчић аскета, али поглед му је био поглед из вечности, поглед пред којим ништа није било скривено. Кад сам му пришао и направио пред њим малу метанију, он ме је, благо се осмехујући, потапшао по десном рамену. Био сам изузетно усхићен приликом овог сусрета; једноставно, у њему сам видео живог Христа по речима *не живим више ја, него живи у мени Хри-*

Свети старци Порфирије и Пајсије

стос. Али, не могу рационално да објасним тај сусрет. То је био тренутак којег ћу се увек сећати.

Пошто је тада код њега била гужва, питао сам старца да дођемо сутрадан и он је рекао: „Дођите“. Сутрадан када сам дошао са једним пријатељем телологом, старчева келија је била закључана. Старац је био негде у пустињи, где се често повлачио

ради мира и тиховања. То нам је била духовна поука.

Молитвама Светих старца Пајсија и Порфирија, Господе Исусе Христе, Сине Божији, помилуј нас!

*Епископ Фотије,
бијељински и
зворничко-тузлански*

ВОДН СЕ БОРБА ПРОТНВ ПОРОДНЦЕ Н ЦРКВЕ!

БИОЕТИЧАР О ДРУШТВЕНИМ МРЕЖАМА И СЕКСУАЛНОМ ОБРАЗОВАЊУ

Професор Ђеорђе је доктор наука, специјалиста у области биофизике и биоетике, потпредседник букурешког Института за психосоцијална и биоетичка истраживања, координатор научног одељења часописа „Православна породица“ (Familia Ortodoxă), аутор је бројних књига међу којима су „Утицај телевизије на разум човека“ и „Порнографија – куга XXI века“. Румунски научник говори да се у наше време води борба против породице и цркве – институција, које не дозвољавају да се разруши друштво. Према његовим речима, младе људе подстичу на блуд да би их учинили зависним од онлајн средстава масовног информисања, где им је лакше манипулисати њима. Биоетичар тврди да смо сведоци ширења комунизма, овог пута уведеног применом благих инструмената као што су забава, манипулација кроз мас-медије и политичка коректност.

- У последње време говори се о опасности од манипулације која је присутна на Фејсбуку. Да ли је та бојазан основана?

- Чини ми се да је Фејсбук у садашњем тренутку можда и најважнији инструмент манипулације и контроле над личношћу и човековим схватањем на глобалном плану. И све због тога што он о теби зна скоро све и посредно манипулише тобом кроз виртуелне групе у које си се учланио.

Човек је веома осетљив према мишљењу друштва, због тога што је социјално биће. Размислите о томе да у том виртуелном друштву ви не знате сваког појединца, немате са њиме директан контакт. Тако да је у такво друштво веома лако ући и затим манипулисати тачком гледишта читаве групе. То је најбољи начин да се контролише свест. Тим пре што постоје људи осетљиве разборитости, у смислу да разборитост претпоставља рефлексијивност, а уколико живот проводимо на интернету, то смањује нашу способност рефлексије.

- Зашто?

- Пре свега, јер ти физички не остаје времена, затим због тога што губиш способност да рефлектујеш – контакт са виртуелним окружењем те чини пасивним. Све време чекаш да будеш стимулисан. Фејсбук је веома стимулативна реалност. Све што се односи на визуелне медије заправо стимулише. А стимулација нас чини пасивним.

Сва та средства, и уопште мас-медији овог друштва забаве и потрошње у којем живимо, осмишљени су и направљени тако да изазивају зависност. Они толико стежу, да је општа тенденција да индивидуа (а и друштво у целости) постаје све пасивнија, демотивисанија, да упада у депресију – феномен који је распрострањен у огромним размерама.

Депресија се сматра болешћу будућности, али већ сада, према статистикама, скоро четвртина популације у развијеним земљама пати од депресије. Када упаднеш у депресију већ си прошао стадијум демотивисаности.

Данас велики део корисника мас-медија се већ налази у том стадијуму, то јест, немајући јачи стимуланс, не могу да изађу из стања губитка мотивације.

- Током последњих година видимо прекомерну пропаганду идеје сексуалности. Наноси ли то штету друштву?

- Пре свега, одузима деци детињство. А то се дешава због повећања привлачности сексуалности, која им отупљује пажњу и смањује мотивацију према било каквој другој активности. Затим, порнографија праћена дечијим рукоблудом, до чега доводи на жалост многе, озбиљно угрожава њихов нервни систем и организам, чини их утученијим и лишенијим животне радости од тешко болесног пацијента који ишчекује смрт.

Сва та култура прекомерне еротичности и промискуитета рађа у новим покољењима огроман осећај изгубљености и очаја, посебно када сексуални промискуитет почне у раном узрасту. У румунским школама данас већ у првом разреду гимназије

подстичу на порнографију због тога што нико од правних органа не жели да да стане на крај овој недаћи. У таквим условима никаква реформа образовања у Румунији не може да да било какав резултат, уколико је више бацање прашине у очи него реалан покушај да се нешто реши.

- Због чега се ништа не ради на нивоу државних институција? Зар они не сnose одговорност за озбиљност ситуације?

- А ко ће то да уради? Колико се истраживања спроводи у Румунији? Чак и ако је на Институту за педагошка истраживања остало неколико људи, нико се не обазире на њихово мишљење. Са друге стране, врши се огроман притисак од стране идеолошких јединица неколицине међународних организација и светске „сиве еминенције“.

Сво то безумље са сексуалном освешћеношћу, трансродношћу и осталим, има за циљ да уведе децу што раније у тему сесуалности, не зато да би их заштитило, већ због тога да би се

код њих развило промискуитетно сексуално понашање. Само размислите о томе да је у водичу за сексуално образовање, које је објавила Светска здравствена организација, написано да се деци од четврте године говори о мастурбацији, а недуго затим се позивају да „охрабре“ своје тело, другим речима, да се самоузбуђују. Могу и да вам покажем тај документ, јер већина људи кад чује овакве информације на просто не верује да је то могуће.

И све је то предсказао Олдус Хаксли у свом „Врлом новом свету“ (који је угледао светлост дана

1932) у коме је помињао то да ће у будућности деца пролазити иницијацију у сексуалну праксу већ у првим годинама живота, јер су секс и наркотици главна средства контроле индивидуе у концентрационом друштву које се назива магичном државом.

*Вирцилију Ђеорђе
Са руског превела
Галина-Марија Мићих
Familia Orthodoxa
(Православна породица)
16/10/2018
Преузето са сајта:
www.pravoslavie.ru
(српска верзија)*

АКТУЕЛНЕ ТЕМЕ И ДИЛЕМЕ

ЉУБАВ

Наш разговор о љубави је попут разговора о великом новцу између људи који никад нису имали у џепу више од 2-3 хиљаде (данашњих) новчаница. Или попут разговора о фундаменталној науци између људи који су једва завршили средњу школу. То је зато што у нама заправо нема љубави. Постоји реч, постоје илузије о садржају ове речи, а саме љубави нема.

Међутим, има једна разлика. Нико од нас није дужан да буде

богаташ или научник. Немамо такву обавезу. Али сви треба да волимо. Дакле, разговор је неизбежан. И треба да уронимо у ову несталну стихију.

У разговору о љубави врло лако можемо одмах пасти у сентименталност и све помешати. Треба да избегнемо ову грешку.

Љубав и знање

Вероватно би требало да почнемо од тога на који је начин

љубав повезана са знањем. Наизглед, то су потпуно различите области. У љубави делује срце, а у знању глава. Међутим, то је банална грешка. Срце делује и тамо и овамо. Узгред речено, и глава.

Вероватно ћете се сложити с тим да људи добро знају шта воле. На пример, у науци, занату или уметности. Бубају предмет који не воле како би га заборавили одмах после испита. Онај који воле знају срцем и желе да знају још више. С њим живе. У њега

урањају. За онога ко воли је оно што воли бескрајно. За онога ко не воли је или несхватљиво или површно. Али му је и у једном и у другом случају досадно. Овде се можда крије тајна у разлици између мајстора и занатлије.

Још ништа нисмо рекли о љубави према човеку и Богу, али већ можемо да кажемо да сте ако ништа не заволите (ако не научите да волите) осуђени на то да ништа заправо не спознате. Осуђени сте на неукост.

Што се тиче људи и Бога, управо нам љубав открива њихову непоновљивост. За све људе у околини човек којег волите је обичан, ни по чему се не издваја. За вас је он јединствен. Митрополит Антоније (Блум) је за објашњење ове чињенице користио слику витража. Он је без сунчевих зракова само та-

бољи доказ да постоји Бог? Тако је и Господ за хладна срца само апстрактна теорија или туђа измишљотина. Намерна или случајна. А за верника је Он све и чак више него све.

Дакле, веза између знања и љубави је упркос масовним предрасудама, природна и непоколебљива.

Идемо даље.

Пожртвованост

На љубав се може применити извесна мерна скала. Наравно, то није скала температуре или количине (температуре крви, рецимо, или количине новца). То је скала пожртвованости. Љубав се мери жртвом. Њеним постојањем, као прво, и њеним степеном, чистотом и интензитетом, као друго.

Жртва захтева напор мисли. Вољене треба памтити. „Немојте се растајати од вољених. Свим срцем урастајте у њих“. И не треба да мислите да ћете се, ако сте се једном заљубили „сами по себи“ волети целог живота. То није могуће без извесног напора. Напор и труд, између осталог, треба да буду унутрашњи и мисаони. Ово човека који воли зближава с монахом, који се целог живота труди да воли до краја Бога Којег је једном препознао. Наравно, у теми жртве постоји место и за новац. Како се може без њега? Да ли волиш људе? Дај део новца који зарадиш онима који нису у стању да се прехране. Да ли волиш Бога – помози да се храм украси за празник. Овде ће бити умесно да се сетимо јеванђељске удовице с две лепте и других места из Писма.

Облицје љубави

Љубав је понекад сасвим лишена атмосфере нежности и парфемског мириса у које је заодева наш ум који лебди и машта. Права љубав се често не препознаје због тога што се њен стварни изглед не подудара с романтичном маштом.

Хирург је... озбиљан. Чак је и строг. Руке су му у крви, а на челу капи зноја. Али је његово дело – љубав. То зна родбина болесника којој хирург вољене враћа излечене.

Поправка топловода... да би у вашој кући било топло неко на мразу поправља цев, трпи хладноћу и умор. И то је љубав.

Зар ватрогасац бацајући се у ватру и спасавајући човека размишља о плати за труд? Не. Овде су присутни дужност, храброст, пожртвованост, и напослетку љубав. И тако је свуда. Цео живот је, док год траје, обојен љубављу, али

Што се тиче људи и Бога, управо нам љубав открива њихову непоновљивост. За све људе у околини човек којег волите је обичан, ни по чему се не издваја. За вас је он јединствен. Митрополит Антоније (Блум) је за објашњење ове чињенице користио слику витража. Он је без сунчевих зракова само таман прозор. Али чим сунце удари у стакло витраж оживљава и почиње да игра у осмишљеним бојама. Исто тако оживљава лик вољеног за онога ко га воли.

ман прозор. Али чим сунце удари у стакло витраж оживљава и почиње да игра у осмишљеним бојама. Исто тако оживљава лик вољеног за онога ко га воли.

За човека који је глув за звуке неба права музика је несносна. Бах и Моцарт за таквог „глуваћа“ представљају какофонију. Овакви „глуваћи“ музиком називају неиздрживу буку која се гради на похоти, доконости и безумљу. Они се увијају уз ове звуке као да их је задесила нека болест. А за осетљивог човека је права музика невербални доказ постојања другог света. Сећате се да је Вонегут говорио да је за њега музика нај-

Човек не може да воли, а да ништа не жртвује, већ да само троши и захтева. Притом под жртвом не треба обавезно подразумевати проливену крв или бубрег који је дат другом. Можемо и треба да почињемо од мањег. Увек треба почињати од малог. На пример, од потрошеног времена. Или од одржане речи. „Волим те, али нећу остати с тобом, одох, рецимо, на фудбал или у дискотеку“ – то је благо речено чудно. Значи, дискотеку волиш више. Ако човек каже да ће доћи у пет, а дође у осам, то значи да не воли. Не жртвује чак ни мало. Да ли може да жртвује све?

не обавезно романтичном, већ пре скромном и непрепознатом.

Узгред речено, љубав је захтевна. Она нипошто не дозвољава све. Напротив, љубав зна да забрани. Често воли управо онај ко забрањује, а не онај ко све дозвољава. Ево зашто је тако тешко волети Бога и прихватати Његову љубав. То ни на који начин није повезано са сведозвољеношћу и често онемоћали грешник каже Богу: „Воли ме мање. Уморио сам се од Твоје захтевности.“

Благодат и умеће виђења

Љубав је прозорљива. Човекова жеља да научи да воли захтева тежњу ка извесној прозорљивости, односно ка умећу да види дубље и даље о обичног погледа и да продуховљеним умом скида покрове.

Треба да волимо људе. То је света баналност. Али једноставно није могуће да их волимо ако у њима не видимо нешто више него што види обично око.

Шта је обичан човек?

Ево човека под микроскопом медицине. Или се налази у вихору таштине. Човека на фону тоталне смрти. Шта је у њему достојно љубави? Због чега или како волети ово ташто, егоистично, сложено саткано биће које пати, које заслужује смрт? Ако видимо само црева, косу, кости и крвне судове, ту нема речи о љубави. Она једноставно није могућа. У човека се макар мало треба загледати очима Бога, треба видети вечно достојанство скривено у Богу. Треба запажати искру у пепелу, па ће се љубав појавити.

За то је потребна благодат. Ево зашто човекољубиви материјализам увек почиње од милосрђа, а завршава концентрационим логором. Почеће од тога да све нахрани, а завршиће тиме што ће уморити глађу хиљаде оних који се с њим не слажу. Он неће имати снаге за сталну љубав, за љубав према свима, а поглед на свет који је почео од филантропије неће се завршити мизантропијом, већ чак антропофагијом.

Развој

Љубав претпоставља раст. Ако заостане у развоју љубав умире, пошто не уме да одговори на нове изазове.

- 20 година... Заљубили смо се.
- 30 година... Још увек смо заједно.
- 45 година... Много тога смо претурили преко главе, али се нисмо растали.
- 65 година... Нежност је дошла на смену страсти. Врелина је уступила место топлини.

Зар љубав може увек бити иста? И да ли од човека у 50 година можемо захтевати да он (она) воли исто као пре 30 година? Зар то није безумље? Међутим, управо ово безумље звучи у виду примедаба и управо ово безумље захтевају увређене „половине“ једна од друге.

Ако љубав не буде расла заједно са човеком и ако се не буде мењала заједно с њим, нестаће успут, исто као што је нестала у милионима оних који су се заљубили и узели, а после развели.

Дакле, кратки закључак. Које атрибуте смо навели и које термине смо користили?

Закључак

У нама нема љубави, али знамо нешто о њој и то можемо да кажемо.

1. Веза између љубави и знања.
2. Жртва. Обавезна жртва у разном облику.
3. Непрепознати спољашњи изглед и неочекивано понашање праве љубави.
4. Прозорљивост онога ко воли и неопходност благодати.
5. На крају, потреба за унутрашњим растом. Динамика душе која воли.

Добијамо прилично сложену слику, која чак оптерећује савест и свет.

Јер подсвесно смо мислили да ће ту бити гомила задовољстава и обиље разноразних адреналина и ендорфина у крви. Мислили смо да ћемо пливати у пољском цвећу испреплевши се у загрљају или да ћемо певати серенаде под балконом. А понуђен нам је извештај аскетски програм за претварање мајмуна који прича у истинског свеца.

И природно, човек ће се погледавши у дубину овог провидног бездана одједном уплашити одговорности, одједном ће поже-

људи ништа није „просто“. Човек је по дефиницији „сложен“ и зато опет наступа крах. И остају питања: „Нема више љубави. А без ње се не може живети. И шта сад да радимо?“

Заиста није могуће живети без љубави. Само што ње саме, а то значи и живота уопште, неће бити без напора. И то осмишљеног напора, труда по правилима и с одређеним циљем.

Истаћи ћу да намерно ништа нисам говорио о појавама и догађајима који су нераскидиво повезани с љубављу као што су Крсна Христова Жртва, Евхаристија и молитва.

Христос је сишао с Неба због љубави према човеку. И на Крст је узашао због љубави према нама. Црква која служи Литургију воли свог Господа. Израз љубави према Богу је и свака молитва верника. Само што о овом великом не треба да говоримо пре него што кажемо речи о малом о чему смо једва нешто мало горе говорили. Велико не опстаје без малог.

лети да збаци са себе сав овај духовни терет. Пожелеће „просто“ да буде несташан и да се заврти у плесу, да се опече пољупцем и изгуби главу. То се и дешава. Милионима људи. Чак и у старости. То се дешава читавим цивилизацијама. То су и хипици с њиховим „Make love, not war.“ То су и теорије о хаотичним везама такозване „чаше воде“. И много тога другог. Само што код

Христос је сишао с Неба због љубави према човеку. И на Крст је узашао због љубави према нама. Црква која служи Литургију воли свог Господа. Израз љубави према Богу је и свака молитва верника. Само што о овом великом не треба да говоримо пре него што кажемо речи о малом о чему смо једва нешто мало горе говорили. Велико не опстаје без малог.

Ако пак често говоримо о Божанској љубави, само о њој, одмах о њој и ни о чему више, изненадићемо се. Видећемо да нас људи или неће слушати или ће нас слушати, али неће разумети. И чак ако нас разумеју ничим ово разумевање неће доказати у пракси. Управо тако и јесте. То је зато што смо се одмах винили у велике висине занемаривши мноштво важних открића која се дешавају овде, на земљи. Одлучили смо да одмах уберемо грожђе не умејући да гајимо лозу – да је окопавамо, обрезујемо и слично. А сама реч „љубав“ не треба пречесто да се чује. Због честе употребе у нашем окрутном свету ова реч се обезвређује и почиње да изазива раздражљивост. Тако у жедним људима реч „вода“ изазива раздражљивост кад саме воде нема. И треба смирено да радимо на томе како бисмо практично схватили речи Јована Богослова: „Браћо, немојмо волети речју и језиком, већ делом и истином.“

Протојереј Андреј Ткачов

Са руског превела

Марина Тодић

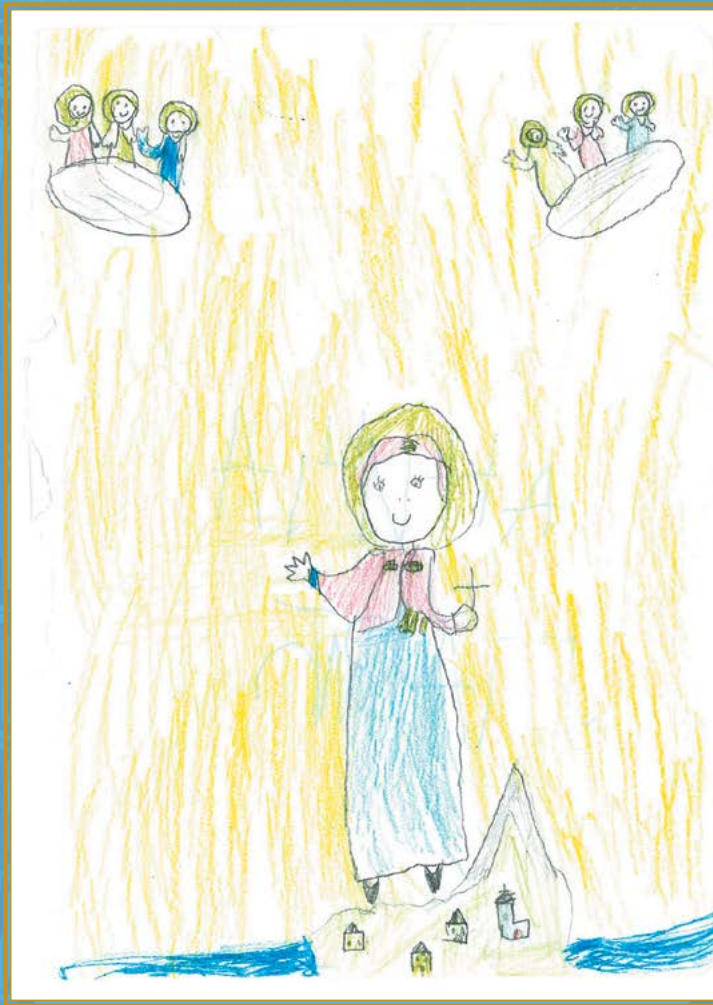
26/11/2018

Преузето са сајта:

www.pravoslavie.ru

(српска верзија)

Аница Лазић,
Модрича

Врт дјетињства

Врт је башта цвијећа, биљака, дрвећа.
Може бити велики, понекад мали,
У њему су срећни људи одрастали.

У том врту дјеца су цвијеће,
Биљке, дрвеће, које се креће,
Које се у дјечијим играма надмеће,
То су вјесници за прољеће.

У врту дјетињства
Љубављу су окружена сва дјеца,
Што као латице мирисне руже
Око тог врта вјечито круже.

Као што код лептира крила су рухо,
Код њих је срце меко и крхко
Јер тај врт је дјечије царство,
У њему је главно оружје другарство.

У врту дјетињства борба је иста,
Игре и шале
Дјеци су подстрек дале.

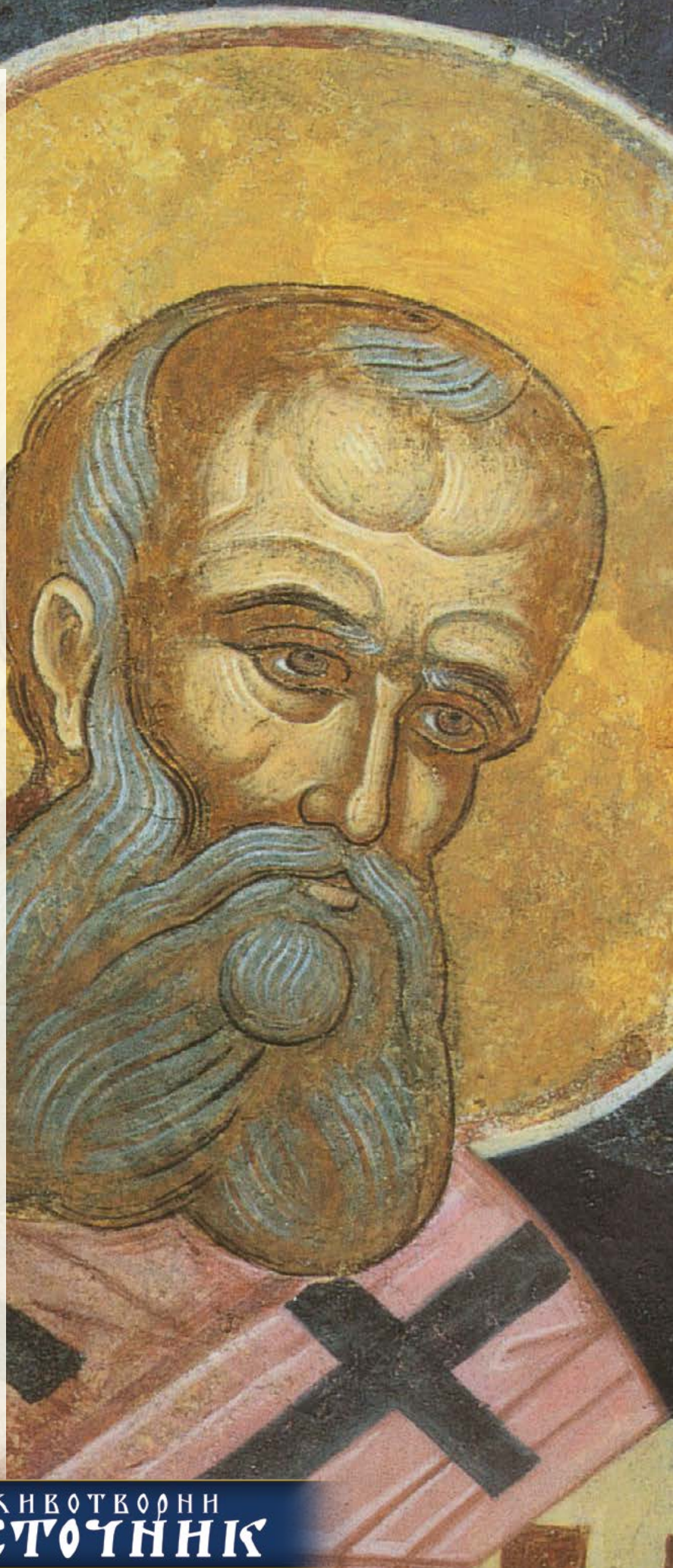
То је љубав неограничена,
Неизмјерна и бајна,
Та љубав није тајна.

Та љубав истински плијени:
Она се у врту дјетињства
Неизмјерно цијени.

Теодора Петровић, VI разред
Литерарна секција ЈУ ОШ „Свети Сава“
Прво мјесто на такмичењу
"Машта и снови"
у Сремској Митровици 2018. године

СВЕТИ ГРИГОРИЈЕ БОГОСЛОВ

Свети Григорије Богослов је један од највећих отаца Цркве Христове. Био је цариградски архиепископ. Рођен у Назиансу од оца Јелина и мајке хришћанке. Пре крштења учио се у Атини заједно са Василијем Великим и Јулијаном Одступником. Често је он прорицао Јулијану да ће бити одступник од вере и гонитељ цркве, што се и збило. На Григорија је нарочито много утицала добра му мајка Нона. Када заврши своје учење, Григорије се крсти. Свети Василије рукоположио га је за епископа сасимског, а цар Теодосије Велики ускоро га позове на упражњени престо архиепископа цариградског. Саставио је многобројна дела, од којих су му најславнија она из Богословља, због чега је и назват Богословом. Нарочито је знаменито по дубини његово дело "Беседе о Светој Тројици. Још је писао против патријарха Македонија, који је учио о Духу Светом (као да је Дух створење Божје), и против Аполинарија, који је учио, као да Христос није имао човечје душе, него да му је божанство било место душе. Писао је такође и против цара Јулијана Одступника, свог негдашњег школског друга. Када на Сабору 381. године, наста расправа око његовог избора за архиепископа, он се повуче сам, изјавивши: „Не могу нас лишити Бога они који нас лишвају престола“. Затим напусти Цариград, оде у Назијанс, и тамо проживе до смрти у повучености, молитви и писању корисних књига. Иако је целог живота био слаба здравља, ипак је доживео осамдесету годину. Мошти су му доцније пренете у Рим, а глава му се налази у Успенском собору у Москви. Био је и остао велико и дивно светло Цркве православне, како по кротости и чистоти карактера тако и по ненадмашној дубини ума. Упокојио се у Господу 390. Године.

ХРАМ СВЕТИХ АПОСТОЛА ПЕТРА И ПАВЛА Добој

Храм је грађен од 27. августа 1931. године до јесени 1937. године. Грађен је према пројекту архитекте Душана Бабића из Београда. Након завршене градње храм је освештао 18. септембра 1938. године патријарх српски Гаврило Дожић.

Током последњег Одбрамбено-отаџбинског рата храм је услед гранатирања доживио мања оштећења на кровном покривачу.

Храм је генерално обновљен у периоду од 1998. до 2010. године, када је препокривен бакром и наново малтерисан.

Храм је живописан, а живопис је у акрилној секо техници радио Петар Билић из Београда са десеторицом својих мајстора од 2005. до 2009. године. Иконостас је рад руског пуковника Александра П. Редкина. Иконе на иконостасу живописала је 1936. године Александра Н. Сељанко.

Недалеко од данашњег храма постојала је у другој половини XIX и у првој половини XX вијека богомоља која је личила на кућу (стамбени објекат), а срушена је 9. октобра 1936. године, јер је земљиште продато држави.

ЕПАРХИЈА
ЗВОРНИЧКО-ТУЗЛАНСКА

YouTube

ЖИВОТВОРНИ ИСТОЧНИК

www.eparhijazt.com